Gemeente
Amsterdam

Bosvisie 2025

Bos in balans

Monumentaal stadsbos van de toekomst

Vooraf:

Deze Bosvisie is opgesteld in overleg met de gemeente Amstelveen. Het Amsterdamse Bos ligt voor het overgrote deel op het grondgebied van de gemeente Amstelveen, die verantwoordelijk is voor de publiekrechtelijke taken (bestemmingsplannen, vergunningen en de Algemeen Plaatselijke Verordening). De samenwerking tussen Amsterdam en Amstelveen in het Amsterdamse Bos is al jaren vanzelfsprekend en gebeurt in goede harmonie.

Voor deze visie zijn interviews gehouden met ambtenaren, belanghebbenden, omwonenden, organisatoren van activiteiten en evenementen, Provincie en ondernemers in het Bos.

In de visie benadrukken we de betekenis van het Bos voor de metropool Amsterdam. Ten behoeve van leesbaarheid duiden we dit soms aan als Groot Amsterdam of de regio.

Het Amsterdamse Bos wordt bezocht door mensen uit de hele regio. Ten behoeve van de leesbaarheid duiden we hen soms aan als 'Amsterdammers'.

"Ik zou zeggen, maak eens geen nieuw plan, het gaat toch goed met het Bos!"

Jan Ebbinge, Vrienden van het Amsterdamse Bos

Voor u ligt de Bosvisie 2025: Bos in balans. Het Amsterdamse Bos is een uniek stadsbos, dat door haar historie, karakter, omvang en ligging een speciale plek inneemt in het groenlandschap in en rond Amsterdam. Het 1000 hectare grote bos biedt sport en recreatiemogelijkheden aan ruim 6 miljoen bezoekers per jaar die het Bos met een gemideld rapportcijfer van 8,3 waarderen, de hoogste waardering ooit. En voor het derde jaar op rij heeft het internationaal georienteerde reisplatform Tripadvisor het Amsterdamse Bos het Certificaat van Uitmuntendheid toegewezen.

Het Amsterdamse Bos is ook een belangrijke schakel in het Natuurnetwerk Nederland. Het groen en water zijn de habitat van een rijke flora en fauna en verbindt ecologische leefgebieden in Noord-Holland. Het gaat goed met de natuurwaarden en biodiversiteit in het Bos en in samenwerking met Amstelveen, Provincie en hoogheemraadschap worden ook de komende jaren bestaande ecologische knelpunten aangepakt.

Met deze Bosvisie plaatsen we het Bos in de context van de groeiende metropool met haar ruimtelijke en maatschappelijke opgaven. Daarbij sluiten we aan op de opgaven uit de Agenda Groen van Amsterdam: de spreiding van bezoekersdrukte over de stad, de kwaliteit van het groen met het oog op klimaatsverandering en biodiversiteit, het belang van goede voorzieningen in het groen voor sporten, bewegen en recreatie en het beter benutten van het groen en de verbindingen en routes tussen het groen.

Met de titel 'Bos in balans' schetsen we het streven naar een maatschappelijk gedragen balans in het Bos:

- tussen historie en ontwikkeling
- tussen natuur en recreatie
- tussen inspanning en ontspanning
- tussen stad en groen

Deze Bosvisie schets het kader voor de ontwikkeling en beheer van het Bos in het komende decennium en vormt daarmee de basis voor de uitvoeringsagenda van de bosorganisatie. Die is verantwoordelijk voor de integrale aanpak in programmering, beheer en projecten en verzorgt daarbij de communicatie, afstemming en dienstverlening aan de verschillende overheden, organisaties, omwonenden en natuurlijk de bezoekers van het Bos.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 schetst de visie met haar pijlers en uitdagingen. Deze worden in hoofdstuk 2 uitgewerkt in 6 integrale speerpunten. Hoofdstuk 3 bevat de uitwerking van deze visie in producten en projecten in 2017 en 2018.

Inhoudsopgave

Samenvatting: Bos in balans

Hoofdstuk 1 Bos in balans

Visie 1
Het bos in context 2
Gastvrij en maatschappelijk actief 3
Metropolitaan Bos 4
Beheer op maat 5

Hoofdstuk 2 De zes speerpunten

Inleiding 7
De zes speerpunten 8
Speerpunt 1 8
Speerpunt 2 12
Speerpunt 3 14
Speerpunt 4 16
Speerpunt 5 17
Speerpunt 6 18

Hoofdstuk 3 Uitvoeringsagenda 2017 - 2018

Inleiding 20
Financiële paragraaf 20
Doorontwikkeling 2017 21
Werk in uitvoering 2017 - 2018 22

Bos in balans: samenvatting

BOSVISIE

Het Amsterdamse Bos draagt met zijn unieke mogelijkheden voor stedelijke, groene en sportieve recreatie bij aan de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van de metropool Amsterdam. Het Amsterdamse Bos biedt gevarieerde recreatieve gebruiks- en belevingswaarde, borgt groen- en natuurwaarden en maximaliseert haar maatschappelijk betekenis als groene topvoorziening voor alle bewoners en bezoekers van Groot Amsterdam.

VISIE NAAR BOSTHEMA'S

GASTVRIJ EN MAATSCHAPPELIJK ACTIEF

Het Amsterdamse Bos verzorgt uitmuntend gastheerschap voor de recreërende bezoekers en partijen die in het Bos een bijdrage willen leveren aan doelen op het gebied van groen, recreatie, duurzaamheid, sport en bewegen, gezondheid, kunst en cultuur, (natuur)educatie en participatie.

METROPOLITAAN BOS

Het Amsterdamse Bos vergroot haar betekenis als groene long in de metropool en draagt bij aan de spreiding van de recreatieve druk in de metropoolregio. Op plekken waar stad en bos elkaar raken en in aansluiting op stedelijke en groene routes ontstaan attractieve entreegebieden die bijdragen aan een betere ontsluiting van het Bos voor bewoners en bezoekers van de metropool.

BEHEER OP MAAT

Het Amsterdamse Bos borgt het groene erfgoed, met haar cultuurhistorische, landschappelijke en ecologische waarde. Het dagelijkse recreatiebeheer vindt plaats in interactie met bezoekers, in samenwerking met beheerpartners en is gericht op een optimale afwisseling van gebruiks- en belevingswaarde in het Bos.

SPEERPUNTEN

1. **Het beheer van het Amsterdamse Bos is duurzaam en gericht op het behoud van het landschappelijk ontwerp, de rijke (bio)diversiteit en gevarieerde recreatiemogelijkheden in het groen.**
2. **Het Amsterdamse Bos biedt ruimte aan initiatieven en activiteiten die bijdragen aan maatschappelijke doelen in de metropool Amsterdam en die passen binnen het groene decor van het Bos.**
3. **Het Amsterdamse Bos benut haar aantrekkingskracht als unieke stadsbos om bij te dragen aan de spreiding van de recreatieve druk en de aantrekkelijkheid van de metropool.**
4. **Amsterdam en Amstelveen borgen de cultuurhistorische waarde van het Amsterdamse Bos en benutten haar (inter)nationale zeggingskracht in regionale en (inter)nationale netwerken.**
5. **Voor bezoekers, bedrijven en (maatschappelijke) organisaties bundelt het Amsterdamse Bos haar dienstverlening en communicatie in een aansprekende frontoffice: Boswachterij Amsterdamse Bos.**
6. **Ruimtelijke ontwikkelingen in de directe omgeving van het Bos worden aangegrepen om de bereikbaarheid en toegankelijkheid van het Amsterdamse Bos te vergroten.**

Hoofdstuk 1 Bos in balans

Visie, 3 pijlers en hun uitdagingen

Het Amsterdamse Bos draagt met zijn unieke mogelijkheden voor stedelijke, groene en sportieve recreatie bij aan de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van de metropool Amsterdam. Het Amsterdamse Bos biedt gevarieerde recreatieve gebruiks- en belevingswaarde, borgt groen- en natuurwaarden en maximaliseert haar maatschappelijk betekenis als groene topvoorziening voor alle bewoners en bezoekers van Groot Amsterdam.

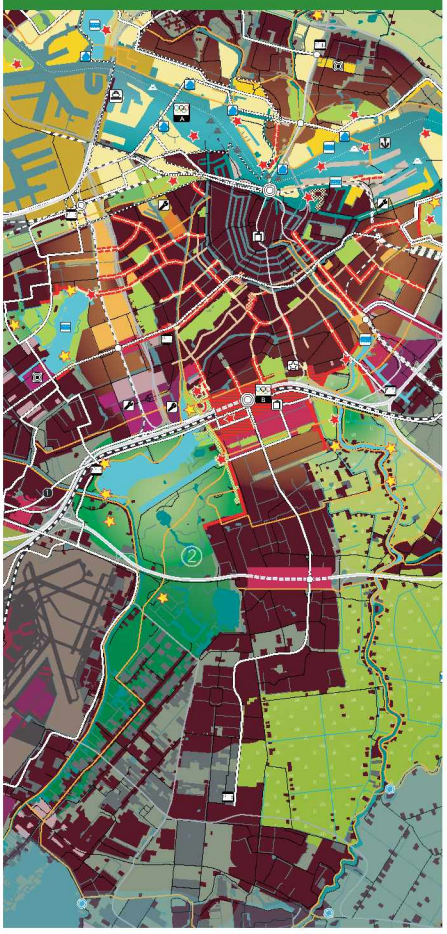

Visie

Het Amsterdamse Bos is hét toonaangevende natuur- en recreatiegebied van de metropool Amsterdam. Het biedt een breed pallet aan sport- en recreatiemogelijkheden voor alle inwoners van Groot Amsterdam en haar bezoekers. De unieke combinatie van park, bos, water en natuur herbergt een bijzondere en afwisselende rijkdom in flora en fauna dat zowel doel als decor is voor vrijetijdsactiviteiten van de moderne stedeling. Het Bos is gastheer voor sport, evenementen, initiatieven en activiteiten die bijdragen aan de ontwikkeling van de metropool en haar inwoners. Bovenal draagt het Bos als groene oase, met zuurstof en ruimte bij aan de leefbaarheid in de steeds drukker wordende metropool Amsterdam.

Het Amsterdamse Bos is natuur en cultuur, ontspanning en inspanning, rust en activiteit, stad en anti-stad. Het is van belang hier de juiste balans in te vinden op basis van een gemeenschappelijke identiteit:

Het Amsterdamse Bos is een openbaar natuur- en recreatiegebied, met daarin het (monumentale) Boschplan als de groene constante en recreatie als dynamische hoofdfunctie.

Gelukkig is het Amsterdamse Bos groot, heel groot. Ter vergelijking, het Bos is met haar 1000 hectare 1,2 keer zo groot als stadsdeel Centrum en 22 keer het Vondelpark. Het Bos is ook groot in vergelijking met een aantal internationaal aansprekende parken: het is 8 maal zo groot als Hydepark in London, 1,2 maal Bois de Boulogne in Parijs en 3 maal Central Park in New York.

Daarmee biedt het Amsterdamse Bos ruimte aan vele vormen van sport, recreatie en vrijetijdsbesteding. Vele, maar niet alle! Want als het Boschplan de constante is, dan zijn de bouwstenen van dat Boschplan dat ook: het landschappelijk ontwerp en het uitgangspunt om de stedeling natuur te bieden.

Recreatie is sinds de aanleg van het Bos niet alleen diverser geworden, ook de aard van recreatie is veranderd. Anno 2017 is recreatie veel meer verweven in het leven van alledag. Naast een middag in de natuur, het uurtje in het park, voegen we ook aan het rondje in de lunchpauze, de fietstocht naar het werk, en zelfs aan de businessmeeting elementen van ontspanning toe. Het aantal vrijetijdsactiviteiten met een maatschappelijk doel en karakter neemt explosief toe: activiteiten om kinderen meer te laten bewegen, fundraising voor goede doelen, activiteiten in het kader van de dagbesteding van ouderen, etcetera.

Daarmee is recreatie veranderd van tegenpool naar integraal onderdeel van de stad en het stedelijk leven. En onderhand groeit de stad zelf ook. Het leven in stedelijke omgeving is weer aantrekkelijk, de stad is de motor van de op kennis en nabijheid gebaseerde economie. Het stedelijk toerisme neemt een enorme vlucht en de metropoolregio Amsterdam zelf groeit de komende decennia met circa 250.000 extra woningen, waarvan ook een groot deel in Amsterdam (50.000) en direct omliggende gemeenten.

Het Amsterdamse Bos wordt van buitenplaats steeds meer een centraal stadsbos en de betekenis, zowel maatschappelijk, economisch en als onderdeel van het groen- en natuurnetwerk zal naar verwachting steeds verder toenemen.

Dit brengt zowel opgaven als kansen met zich mee. De uitdagingen voor het Bos komen voort uit de gekozen aanvliegroute. De introverte uitvoeringsgerichte Bosvisie zou gaan over de staat van het Bos, de toestand van de paden en drainage, de essentaksterfte, de zorgplicht, geluidsoverlast van evenementen, de waterkwaliteit en het streven naar een efficiënter beheer.

De extraverte Bosvisie zou gaan over citymarketing, toerisme, het groen als vestigingsfactor voor de Zuidas, innovatie in duurzaamheid, de Sportas, Schiphol, de Olympische Spelen en internationale evenementen.

Deze visie belicht beide kanten, omdat alleen een integrale visie op strategie, rendement, gastheerschap, natuurontwikkeling en dagelijks beheer recht kan doen aan wat de metropool van het Bos vraagt en wat het Bos de regio kan bieden. De dagelijkse praktijk leert ons dat die integrale visie en aanpak noodzakelijk is om samen met alle partners, gebruikers en bezoekers het maatschappelijk gewenste evenwicht in het Amsterdamse Bos te behouden: het Bos in balans.

Deze Bosvisie plaatst het Bos nadrukkelijk binnen de context van ontwikkeling. Dat is van begin af aan ook de opzet en kracht geweest van haar ontwerpers, mevrouw Mulder en de heer van Eesteren. Dat we een Bos hebben is uniek, maar we moeten niet vergeten dat het er is omdat we het zelf gemaakt hebben en dat we dat ook in de toekomst zullen blijven moeten doen. Daar hoort ambitie bij, want ook een 85 jaar oud bos sterft als het niet met zijn tijd meegroeit.

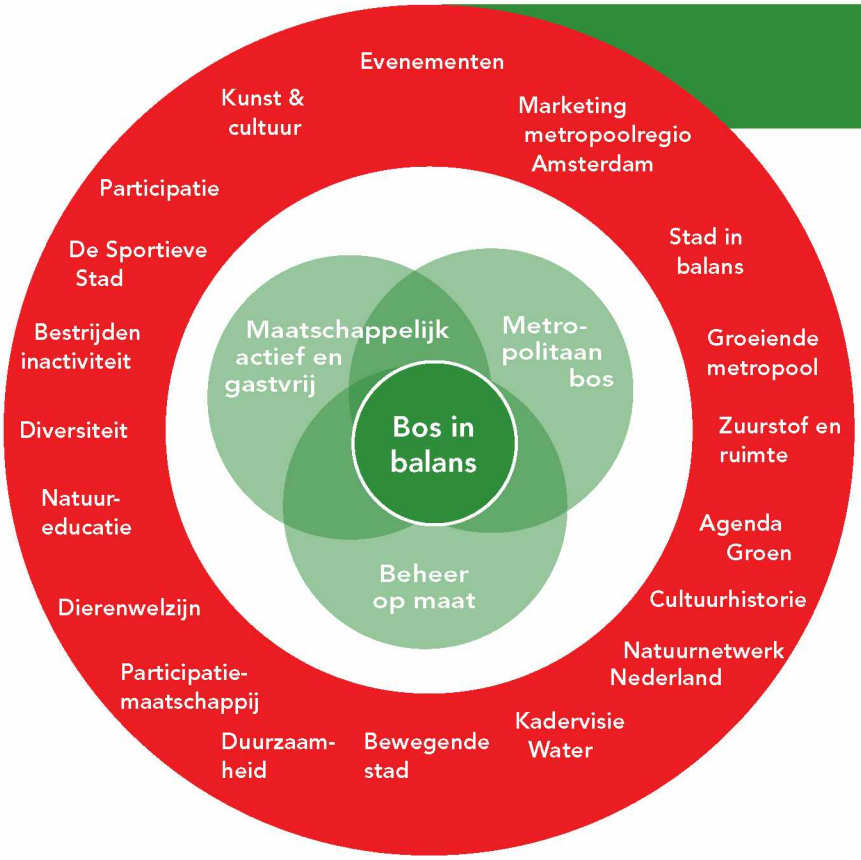

Het Bos in context: van buiten naar binnen & van binnen naar buiten

Nevenstaande afbeelding schetst schematisch, maar niet uitputtend, de context van deze Bosvisie en de drie pijlers waaruit de visie is opgebouwd:

- Maatschappelijk actief en gastvrij: de bijdrage van het Bos aan sociaal-maatschappelijke doelen.
- Metropolitaan bos: het Bos in de context van ruimtelijke en economische ontwikkelingen.
- Beheer op maat: de beheeropgave voor natuur en recreatie, mede in het licht van de cultuurhistorische, ecologische en recreatieve waarden.

Met deze pijlers zoeken we aansluiting op beleidsaccenten in zowel het sociale, economische als ruimtelijke domein.

In dit hoofdstuk beschrijven we de drie pijlers met bijbehorende opgaven.

Deze worden in hoofdstuk 2 uitgewerkt in zes speerpunten, die tezamen als gebiedsagenda de inzet zijn voor de ontwikkeling en de uitvoeringsagenda van het Bos in het komende decennium.

Hoofdstuk 3 tenslotte, bevat de uitvoeringsagenda voor deze bestuursperiode, met daarin zowel deeluitwerkingen van deze visie, als concrete projecten.

Het Amsterdamse Bos verzorgt uitmuntend gastheerschap voor de recreërende bezoekers en partijen die in het Bos een bijdrage willen leveren aan doelen op het gebied van groen, recreatie, duurzaamheid, sport en bewegen, gezondheid, kunst en cultuur, (natuur)educatie en participatie.

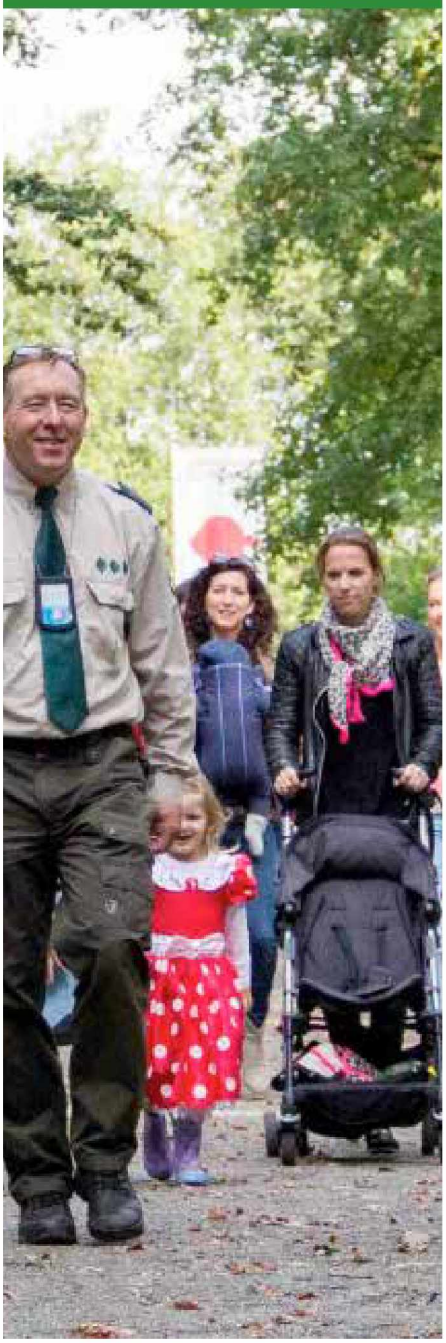

Gastvrij en maatschappelijk actief

Het Amsterdamse Bos is van ons allemaal. Het Bos is gastheer van ruim 6 miljoen bezoekers, van leisure-, horeca-, sport-, culturele en educatieve voorzieningen en hun uitbaters, van ruim 200 evenementen en activiteiten. Vanuit de camping ontdekken toeristen stad en regio. Vrijwilligers krijgen de ruimte hun visie op natuurontwikkeling met recreanten te delen. Scholen bezoeken het Bos voor natuureducatie en andere activiteiten. Mensen met beperkingen en/of afstand tot de arbeidsmarkt vinden in het Bos hun werk- of stageplek. Het is schier onmogelijk om een uitputtende lijst van gebruik en gebruikers op te sommen. Is het Bos dan vol? Op sommige dagen en op sommige plekken misschien wel. Maar onder de juiste regie op tijd en plaats en de juiste waarborgen voor natuurontwikkeling en openbaarheid zijn er, nieuwe grootschalige festivals uitgezonderd, nog voldoende mogelijkheden om sportieve, culturele en maatschappelijke initiatieven en activiteiten (tijdelijk) te accommoderen.

De meningen over het gewenste gebruik van het Amsterdamse Bos zijn zeer divers. Naast de bezoeker die het Bos bezoekt om haar voorzieningen en sociale activiteiten is er ook de bezoeker die het liefst wil dat andere bezoekers wegblijven. Toch kijken ook de rustzoekers vaak vreemd op als zij horen dat het Bos naast de structurele voorzieningen gastheer is voor ruim 200 voornamelijk kleinschalige evenementen en activiteiten per jaar.

We benadrukken het openbare karakter van het Bos en willen het als publieke groene voorziening optimaal benutten. In eerste instantie gaat dat over recreatie voor alle stedelingen. We koesteren de grote hoeveelheid ongeconditioneerde groene ruimte: letterlijk ruimte, waarbij de bezoeker vrij is er naar eigen behoefte te recreëren. En mits de schaal van activiteiten niet leidt tot conflicterend gebruik of overlast, er geen aantasting van openbaarheid of flora en fauna plaatsvindt en de veiligheid van eenieder gewaarborgd blijft, staan de spreekwoordelijke poorten van het Bos wijd open.

Maar er is meer mogelijk, het Bos is ook maatschappelijke ruimte. We nodigen maatschappelijke en culturele organisaties uit om de mogelijkheden van het Amsterdamse Bos te betrekken bij de uitwerking van hun plannen: initiatieven voor ouderen, zorg en gezondheid, om inactiviteit te bestrijden, culturele en kunstzinnige activiteiten. De mogelijkheden voor dagbesteding, al of niet met het oogmerk toeleiding naar werk kunnen worden uitgebreid. Ruimtelijk kan het Bos plek bieden aan kleinschalige experimenten in het kader van duurzaamheid, natuurontwikkeling en waterkwaliteit.

De bosorganisatie verzorgt regie en actief gastheerschap voor partijen en organisaties die de kansen en mogelijkheden van het Bos willen benutten en daarmee bijdragen aan maatschappelijke doelen en het recreatieve aanbod in de regio. Daarbij zetten we in op de verbreding van het recreatieve aanbod voor verschillende doelgroepen en een betere spreiding van activiteiten over het jaar. Conform het evenementenbeleid van de gemeente Amstelveen is uitbreiding van grootschalige evenementen in het Bos niet aan de orde. Met bestaande en nieuwe initiatiefnemers en organisatoren zorgen we voor een duurzame inpassing in het Bos en verkennen we continu maatregelen om de overlast voor bezoekers en omwonenden zoveel mogelijk te beperken.

Uitdagingen

- Behoud van een maatschappelijk gedragen evenwicht tussen natuur en recreatie, drukte, ontspanning en inspanning.
- Integrale en intergemeentelijke regie, communicatie en gastheerschap naar bezoekers en (potentiële) partners op het gebied van programmering, klachtenafhandeling en handhaving.
- Duurzame inpassing van activiteiten en initiatieven.

Metropolitaan bos

Het Amsterdamse Bos draagt als onderdeel van het Natuur Netwerk Nederland, op het kruispunt van groene, blauwe en recreatieve routes, als (top)sportlocatie en als steeds centraler gelegen parkbos met bijbehorende voorzieningen evident bij aan kwaliteit van de metropoolregio Amsterdam. Ingeklemd tussen Schiphol, de Sportas, jachthavens, de Zuidas, de bestaande bebouwing van Amstelveen en nieuwe woongebieden in Amsterdam en in Aalsmeer is het niet alleen wenselijk, maar ook noodzakelijk dat het Bos en haar omgeving relaties met elkaar aangaan. Nu de verhalen van de laatste nog levende opa's en oma's over het Amsterdamsche Boschplan en haar ontstaansgeschiedenis langzaam verdwijnen, verdient zowel het Bos als de regio nieuwe impulsen om het Bos ook in de toekomst onlosmakelijk onderdeel te laten zijn van de mental map in de metropool: met intrinsieke kwaliteit voor groen en natuur en met recreatieve gebruikswaarde voor inwoners en bezoekers.

Er gaat ontzettend veel goed in het Bos. De biodiversiteit neemt toe, de natuurwaarden worden nauwgezet gevolgd en bewaakt en bestaande ecologische knelpunten worden actief aangepakt. Het Amsterdamse Bos is onderdeel van Natuurnetwerk Nederland (voorheen de ecologische hoofdstructuur). Er wordt geïnvesteerd in de Groene As, onderdeel van de ecologische hoofdstructuur Noord-Holland en nauw samengewerkt met Recreatie Noord-Holland, de beheerder van recreatiegebieden als Spaarnwoude, het Twiske en groengebied Amstelland. De samenwerking tussen gemeenten, Provincie en Rijk werpt haar vruchten af en uit zich in een steeds rijker wordende natuur dicht bij de stad en ontsloten voor de stedeling.

De natuur- en recreatiefunctie in het Bos gaan hand in hand, dat ligt immers besloten in de uitgangspunten van het oorspronkelijke Boschplan. Maar in dat plan zit nadrukkelijk ook de relatie met de stad, de functie als parkbos met haar monumentale entrees en haar voorzieningen ten dienste van de ontspanning van de stedeling. En juist daar zit de (ruimtelijke) opgave, omdat niet het Bos zelf, maar de inbedding van het Bos in de metropool verandert. De constatering dat (de nabijheid van) het Amsterdamse Bos als kwaliteit op Funda, in de internationale businessbladen, in de sportkaterns, in de lonely planet en op Tripadvisor als belangrijk vestigings- en bezoekmotief wordt geprezen, toont aan dat investeren in de bekendheid, aantrekkelijkheid, bereikbaarheid en toegankelijkheid van het Bos loont. De vestiging van sportieve en culturele topvoorzieningen in en nabij het Bos kan hieraan bijdragen.

Uitdaging

Te lang hebben groen, blauw en rood, juist in de gebieden waar de groene scheg, het water en de stad elkaar raken, met de rug naar elkaar toe gestaan. Het ruimtelijke gevolg kennen we allemaal: rommelige stadsranden, achterkanten van zowel stad als groen, onduidelijke entrees met onvoldoende eigenaarschap, maar vooral onvoldoende kwaliteit. Met de groei van de metropool en de steeds centralere ligging van het Bos binnen stedelijk gebied verdient vooral de inbedding in de ruimtelijke structuur en de inbedding van het Bos in het totale aanbod van recreatieve en toeristische mogelijkheden in de regio aandacht en uitwerking.

Het Amsterdamse Bos vergroot haar betekenis als groene long in de metropool en draagt bij aan de spreiding van de recreatieve druk in de metropoolregio. Op plekken waar stad en bos elkaar raken en in aansluiting op stedelijke en groene routes ontstaan attractieve entreegebieden die bijdragen aan een betere ontsluiting van het Bos voor bewoners en bezoekers van de metropool.

Het Amsterdamse Bos borgt het groene erfgoed, met haar cultuurhistorische, landchappelijke en ecologische waarde. Het dagelijkse recreatiebeheer vindt plaats in interactie met bezoekers, in samenwerking met beheerpartners en is gericht op een optimale afwisseling van gebruiks- en belevingswaarde in het Bos.

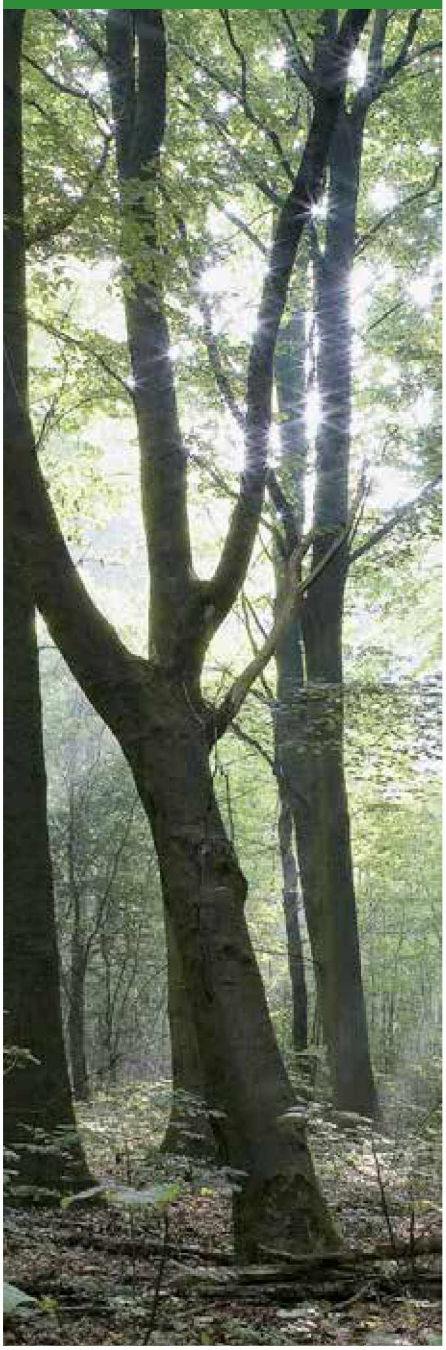

Beheer op maat

Amsterdam en Amstelveen koesteren de cultuurhistorische en ecologische waarde van het Amsterdamse Bos en daarmee het landschappelijk ontwerp dat al ruim 80 jaar dienstbaar is aan mens en natuur. Het uitgekiende ontwerp kent naast de sportvoorzieningen een bijna organische zonering die resulteert in drukke parkachtige delen en juist rustige gebieden waar de natuur haar gang kan gaan. Op plekken waar land en water elkaar raken zijn unieke milieus ontstaan. We willen die diversiteit behouden, zichtbaar en toegankelijk maken en tegelijkertijd de bezoeker informeren over die rijkdom en de inspanningen die nodig zijn om die rijkdom in stand te houden. We stellen grenzen aan voorzieningen en activiteiten die dienstbaar zijn aan recreatie, maar strijdig met het ontwerp, het groene karakter of de natuur. Belangrijke aandachtspunten in het beheer zijn de veroudering van het Bos en de veiligheid van haar bezoekers.

Het beheer van de 1000 hectare Amsterdamse Bos is complex en veelomvattend. Met 400 hectare bos (200.000 bomen), speelweiden, polders, vijvers en watergangen. Met onder meer 3.500 solitaire- en laanbomen, 19 hectare moeras(bos), 3.000 stuks terreinmeubilair, 112 bruggen, bijna 200 km fiets-, wandel-, en ruiterpaden, 2 kinderbaden, het Bostheater en 7 kiosken met openbare toiletten.

Naast de ruim 6 miljoen bezoeken is het Bos tevens habitat van onder andere de ringslang, eekhoorn, bosuil, bunzing, ijsvogel, bruine kiekendief, boommarter en kleine bonte specht. Op de oeverlanden treffen we bijzondere vegetaties als de rietorchis, welriekende nachtorchis en ronde zonnedauw.

In de recente decennia is de tegenstelling tussen natuur en recreatie soms (te) sterk aangezet, ook in het Amsterdamse Bos. Het heeft onder andere geleid tot zoneringen in opeenvolgende bosplannen, die in steeds andere benamingen grofweg het verschil tussen recreatie en natuur, activiteiten en rust dicteerden. In de recent uitgevoerde 'cultuurhistorische verkenning Amsterdamse Bos' komt naar voren dat deze afwisseling in gebruiks- en belevingswaarde juist binnen het oorspronkelijke ontwerp het best gewaarborgd is. Een te rigide zonering is soms zelfs strijdig met het ontwerp en haar uitgangspunten. Zo is een door direct omwonenden gewenst speelplekje voor kinderen in het zuidelijk deel (de rustzone) niet mogelijk en zijn rietkragen op bepaalde plekken strijdig met de voor de beleving zo essentiële zichtlijnen.

In de samen met onze partners nieuw op te stellen beheervisie zetten we in op het behoud en op sommige plekken herstel van de landschappelijke kernkwaliteiten van het oorspronkelijke ontwerp. Door slimme maatregelen is op bepaalde plekken ook kleinschalige afwisseling tussen accenten op natuur en activiteit mogelijk en wenselijk. Zonering blijft noodzakelijk, niet als dwingend principe, maar als fijnmazig beheerinstrument ter behoud van evenwicht en diversiteit in het Bos.

In de nieuwe beheervisie adresseren we ook langjarig planmatig beheer met oog op noodzakelijke vernieuwing. Het Bos is bijna 85 jaar oud en daarmee ook het gros van de bomen en de infrastructuur in het Bos. De ouderdom, maar ook het veranderende klimaat en de toegenomen gebruiksdruk maken het noodzakelijk om in het beheer te innoveren en te investeren: voor de toekomstwaarde van het Bos en de veiligheid van de recreant. Hierbij sluiten we aan op de Agenda Groen en de aanpak 1Amsterdam: Heel en Schoon.

Uitdagingen:

- Opstellen van een integrale beheervisie voor het Bos, met de uitgangspunten en kwaliteit van het oorspronkelijke ontwerp als basis en fijnmazige zonering als instrument.
- Aansluiten op de methodieken, normeringen en organisatie van het gemeentelijk assetmanagement ter bevordering van de efficiency in beheer en onderhoud.

Gemeente Amsterdam

Investeren in de tuin van de Amsterdammer

Agenda Groen, 2015 – 2018

De gemeente Amsterdam heeft € 20 miljoen aan Groengelden. Met z'n allen maken we Amsterdam groener.

Stadsparken

Parken zijn beter ingericht op intensief gebruik en natte omstandigheden.
De bezoekersdrukte is verspreid over de stad.

Klimaat en biodiversiteit

Er is meer en beter groen in de stad, wat helpt tegen de extremere buien en hogere temperaturen.

Groen in de buurt

Alle Amsterdammers hebben groen naast de deur en sporten en bewegen meer door de goede voorzieningen in de buurt.

Verbindingen en toegankelijkheid

Het bestaande groen in en om de stad wordt beter benut. Er zijn meer routes in en tussen groengebieden.

Hoofdstuk 2 De zes speerpunten

De in dit hoofdstuk geformuleerde speerpunten passen binnen de door de Provincie, Amsterdam en Amstelveen vastgestelde ruimtelijke kaders. Omdat het beheer van het Amsterdamse Bos is belegd bij de gemeente Amsterdam sluit dit Bosplan nauw aan op de Visie Openbare Ruimte (concept 2016), de Agenda Groen, de Agenda Duurzaamheid en de recent vastgestelde Watervisie.
Maar ook de Sportvisie 2025, Kunst en Cultuur, Stad in Balans en het Evenementenbeleid evenals hun Amstelveense equivalenten bieden belangrijke aanknopingspunten voor deze Bosvisie. Alle ingrediënten komen samen in de speerpunten die tezamen de ontwikkelagenda vormen van het Amsterdamse Bos in het komende decennium.

Inleiding

Het relatienetwerk waarbinnen de bosorganisatie werkt is omvangrijk. Allereerst zijn er de gemeentelijke overheden met tal van gemeentelijke diensten, de Provincie, de overkoepelende natuur- en belangenorganisaties, en beherende stichtingen. Zij hebben allen hun eigen doelstellingen in het Bos. Daarnaast zijn er de vele partners, organisaties, sportverenigingen, scholen en ondernemers die actief zijn of willen zijn in het Bos. Er is een programmacommissie en een kunstcommissie. Het Bos heeft circa 180 kort- en langdurige contracten, convenanten en gebruiksovereenkomsten: van horecaondernemer tot hengelsporters, van Bosbus tot Bostheater, van Hooglanders tot festivals, van hondenuitlaatcentrales tot goede doelen. Bovenal is er natuurlijk ook de mondige bezoeker die gelukkig niet schroomt haar zegje te komen doen.

Het moge duidelijk zijn dat zelfs al zou het Bos ‘zelf’ heel veel willen, dan nog zouden we dit niet voor elkaar krijgen zonder al deze partners. De in dit hoofdstuk gepresenteerde speerpunten zijn zowel resultante als agenda van de samenwerking in en rond het Bos. Met deze Bosvisie geven we richting aan de ontwikkeling van het Bos met het motto: het Bos maakt het niet zelf, maar maakt het mogelijk.

De zes speerpunten hangen onderling samen en relateren allen aan de visie en de daarin onderscheiden pijlers. De inspanningen die hiermee gemoeid gaan betreffen niet alleen de bosorganisatie, maar zijn gemeentebrede inspanningen en mede afhankelijk van draagvlak en daadkracht bij onze partners.

De zes speerpunten

1. Het beheer van het Amsterdamse Bos is duurzaam en gericht op het behoud van het landschappelijk ontwerp, de rijke (bio) diversiteit en gevarieerde recreatiemogelijkheden in het groen.

Dagelijks beheer, toezicht en handhaving

Het Amsterdamse Bos is in constante interactie met haar bezoekers en partners in het Bos. De stedeling en daarmee ook de recreatie van de stedeling wordt steeds diverser. Het Bos monitort het gebruik via periodiek recreatieonderzoek, doorlopend via de moderne media en natuurlijk dagelijks door de Boswachterij.

Steeds weer blijkt dat het raamwerk van het ontwerp van het Bos staat als een huis. Zonder veel noodzakelijke ingrepen faciliteert het Boschplan de veranderende recreatie van de stedeling, of deze nu vooral sociaal, op sport, op natuur, op rust of juist activiteit gericht is. Het dagelijks beheer en onderhoud van het Bos voegt zich naar het gebruik: planmatig maar flexibel, omdat het weer, de recreant en de natuur zich nu eenmaal niet altijd naar onze agenda's voegen. Met name de zorgplicht (bomen) in de meer natuurlijke delen van het Bos en de vernatting van de speelweiden vergen de nodige aandacht. Het dagelijks beheer is gericht op het schoon, heel, veilig en toegankelijk houden van het Bos.

Dit wordt niet alleen bereikt door beheer en onderhoud, ook toezicht en handhaving spelen daarbij een rol. De Boswachters vervullen in dit opzicht een drievoudige functie: als gastheer, handhaver, maar ook in het signaleren van gebreken, gevaarlijke situaties en ongewenst gebruik. De korte lijnen binnen de integrale beheerorganisatie en met politie, brandweer en hulpdiensten maken dat de bosorganisatie adequaat kan reageren. Het dagelijks beheer en gastheerschap is zo dynamisch dat hier moeilijk beleid op te maken is. Door haar aard en aanwezigheid in het bos heeft de bosorganisatie de opdracht en het mandaat om het dagelijks reilen en zeilen binnen het Bos voor iedereen zo goed mogelijk te regelen. Met de historisch hoge waardering van een 8,3 lijkt dit vanuit bezoekersperspectief ook prima te lukken.

In het steeds drukker wordende Bos neemt de kans op conflicterend gebruik toe. Niet alleen tussen bezoekers onderling, maar ook tussen uitvoerend beheerders en bezoekers: brommers en scooters, niet aangelijnde honden, al dan niet horend bij commerciële hondenuitlaatcentrales en groepen feestgangers die of teveel lawaai produceren of hun troep niet opruimen. Met artikel 461 heeft Amsterdam recent haar privaatrechtelijke regels voor bezoekers in het Bos vastgesteld. Deze zijn afgestemd met en aanvullend op de algemeen plaatselijke verordening van Amstelveen en Aalsmeer. Het opstellen van regels wil helaas niet zeggen dat deze ook worden nageleefd.

Terwijl de bezoekersaantallen flink stijgen, is het aantal boswachters over de laatste decennia onder druk van diverse bezuinigingsronden juist geslonken. En terwijl de politie zich meer richt op het vangen van boeven en de rechter recent heeft bestendigd dat de privaatrechtelijk eigenaar vooral zelf verantwoordelijk is voor toezicht en handhaving, groeit de toezicht- en handhavingsproblematiek in het Amsterdamse Bos. Handhaving die niet alleen gaat over geluid, illegaal kamperen, het dumpen van chemisch afval en de vele brommertjes die het Bos inrijden, maar ook handhaving die is gerelateerd aan de flora- en faunawet.

Met vaak slechts één boswachter in buitendienst, die in zijn eentje 1000 hectare moet beslaan is dit een welhaast onmogelijke opgave. Alhoewel we terughoudend zijn met borden en verboden, zien we ons genoodzaakt een groter accent te leggen op de verantwoordelijkheid en eigenaarschap van bezoekers door het visueel communiceren van do's en don'ts in de entreegebieden en op sociale media. Amsterdam en Amstelveen onderzoeken samen de mogelijkheden om toezicht en handhaving waar en wanneer nodig te intensiveren.

Recreatie

Het gebruik van het Amsterdamse Bos is door de jaren heen steeds diverser geworden. Uit periodiek recreatieonderzoek blijkt echter dat wandelen, fietsen en ontspannen (o.a. zonnen, zwemmen, luieren) nog steeds de belangrijkste bezoekdoelen zijn. We zien, in lijn met de ontwikkelingen in de sport, een flinke toename van het individueel en andersgeorganiseerd sporten. Het Bos is een favoriete plek om de hond uit te laten en met name onder de jeugd zien we een groeiend bezoek aan het evenementen- en activiteitenaanbod. De specifiek op natuurgerichte recreatie lijkt iets af te nemen.

Het bezoekersmotief 'actief zijn en voorziening bezoeken/gebruiken' blijft het belangrijkste motief onder bezoekers (76%). Het motief rust wordt door 20% genoemd. (bezoekersenquête Amsterdamse Bos 2015).

De gemiddelde bezoekduur wordt steeds korter (98 minuten) terwijl het gemiddeld aantal bezoeken juist stijgt (gem. 2,5 per week). Steeds meer mensen komen te voet, op de fiets of op de brommer/scooter, al blijft de auto met 50% het belangrijkste vervoermiddel. Het aandeel bezoekers dat komt met het openbaar vervoer is nihil, mede door de beperkte OV bereikbaarheid.

Samenvattend zien we dat de betekenis van het Bos als stedelijk groen (frequent kortstondig bezoek, met (sociale) activiteiten in een groen decor) toeneemt, terwijl de recreatie gericht op natuur en rust constant blijft.

Onder de evenementen/festivals zijn kunst- en cultuurevenementen met bijna 50% het populairst, gevolgd door sport (36%) en dance (20%). Opvallend is dat Amstelveners en mensen van elders diverser gebruik maken van de evenementenkalender in het Bos dan de Amsterdammer.

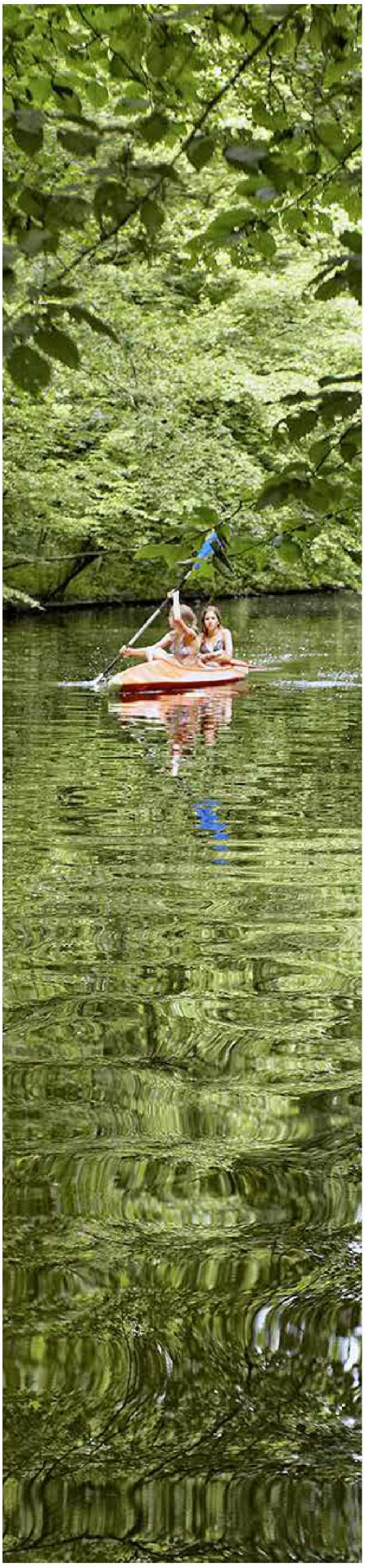

Beheervisie en -plan

Het bos wordt ouder en dat brengt een aantal specifieke opgaven met zich mee:

- Omdat het Bos is aangelegd hebben veel bomen dezelfde leeftijd. Dit wordt al decennia onderkend en ondervangen door planmatig open plekken in het Bos te creëren waar nieuwe jonge bomen licht en ruimte krijgen. Ook de essentaksterfte en andere boomziekten tasten het Bos aan. Oude en zieke bomen brengen door afstervende takken en anderszins veiligheidsrisico's met zich mee voor de recreant. De komende decennia vraagt de 'zorgplicht' en de bijbehorende vernieuwing van het bomenbestand extra inspanning.
- Dit geldt ook voor de vernatting van het Bos. De natter wordende seizoenen en de verouderde of afwezige drainage zorgen met name op de intensief gebruikte speelweiden voor de nodige problemen die zich vanuit zichzelf niet zullen oplossen.
- Het 200 km lange padenstelsel voor fietsers, sporters en wandelaars en ruiters bleek in een recente schouw slechts voor 30% te voldoen aan de hiervoor gestelde kwaliteitsnormen. Het vergt een enorme inspanning om dit weer op orde te krijgen. Ook de staat van de bruggen speelt hierin een belangrijke rol.

Ambities

De ambities die raken aan het beheer van het Bos zijn gelaagde ambities van meerdere partijen, die al dan niet dwingend zijn vastgelegd. Zo is het Bos onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland en het Provinciale Natuurbeheerplan, waarin natuurdoelstellingen worden geformuleerd en ecologische knelpunten aangepakt. Amstelveen en hoogheemraadschap Rijnland willen in het licht van de Kaderrichtlijn Water de waterkwaliteit verhogen (voor zowel natuur als recreatie). De Sportas beoogt meer aanleidingen voor sport en bewegen te creëren. Recreatie Noord-Holland wil de recreatieve sloepenroute meer aansluiting geven naar Amsterdam onder andere door recreatieve steunpunten in of nabij het Bos. Amsterdam en Amstelveen willen een groter accent leggen op de cultuurhistorische waarde van het oorspronkelijke ontwerp. Deze opsomming betreft dan alleen nog de ambities van overheden en organisaties. Tel daar die van de sport, ondernemers en al dan niet georganiseerde burgers bij op, dan levert dit een schier onuitputtelijke lijst op, die zowel afbakening vereist, als exploratie verdient.

De praktijk

De bosorganisatie heeft de taak om al deze belangen en ambities met elkaar te verenigen in samenhangend beheer. Dit wordt dermate complex dat we zien dat de thematische opgezette beheerplannen (beheerplan water, beheerplan paden, beheerplan parkbos, beheerplan natuurbos, beheerplan oevers etc.) niet langer voldoen. In het vorige en voorgaande Bosplannen is daar een extra laag van zonering als oplossing voor bedacht: de activiteiten-, rust- en natuurzone. Deze 'beleidslaag' is in veel gevallen bruikbaar gebleken, maar verre van eenduidig. Ze plaatst gebruik, drukte en natuur immers tegenover elkaar, in plaats van daarin de synergie te zoeken. Willen we de natuur juist niet toegankelijk maken? Is rust tegengesteld aan de activiteit kanoën? Juist de samenhang en het samenspel van elementen en mogelijkheden maakt het Bos tot het Amsterdamse Bos. De scherpe kantjes van de in de jaren '90 van de vorige eeuw ontstane tegenstelling tussen recreatie en ecologie, tussen recreatieve activiteit en natuur zijn goeddeels verdwenen of genuanceerd en hebben plaatsgemaakt voor het besef dat het één de ander niet hoeft uit te sluiten.

Ontwikkelingen in beheer

De gemeente Amsterdam (beheerder van het Bos) is voortvarend bezig eenheid te scheppen in de aanpak van de openbare ruimte, groen, duurzaamheid, bruggen, infra en water via zogenaamd assetmanagement. Dit betekent ook voor het Amsterdamse Bos een nieuwe manier van werken. Het

Bos verhoudt zich immers tot al deze assets, maar zoals hierboven geschetst ook tot o.a. het Rijk, de Provincie Noord-Holland, recreatie Noord-Holland, omliggende gemeenten en hoogheemraadschap Rijnland. Dit betekent dat de rol van de bosorganisatie steeds meer verschuift van beheerder/ uitvoerder, naar regisseur. Onder die regie wordt de relatie gelegd tussen regelgeving, programmering, meerjarig onderhoud en dagelijks beheer. Het Bos wil daarbij gebruik maken van de nieuwste inzichten, bijvoorbeeld op het gebied van 'active design','shared spaces', de beweeglogica van 'Bewegende stad' en 'Smart Forest' gericht op innovatie in groen en duurzaamheid. Maar bovenal is het Bos in constante interactie met haar bezoekers en speelt het in op de maatschappelijke vraag en behoefte van de stedeling: én een rijke biodiversiteit op fietsafstand én een groen decor voor activiteiten. Dat die tegenstelling niet zo groot is blijkt uit de soms wonderlijke verhalen van niet voor mogelijk gehouden interacties: zoals die van de eekhoorn die in zijn boom op de eerste rang ogenschijnlijk zit te genieten van Romeo en Julia in het Bostheater.

Amsterdamse Bos: Innovatiebos

Zowel in recreatie, groenbeheer, duurzaamheid en communicatie zijn er constante ontwikkelingen die het beschikbare instrumentarium van de bosorganisatie vergroten. Het Amsterdamse Bos heeft een open en onderzoekende houding om in samenwerking met partijen, wetenschap en kennisinstituten te werken aan het stadsbos van de 21ste eeuw.

Energie

Het Bos wil klimaatneutraal functioneren en een bijdrage leveren aan de circulaire economie. Inmiddels zijn de daken van het beheerkantoor van zonnepanelen voorzien. De gasinstallatie is ontkoppeld en we stoken nu op eigen houtsnippers. We breiden de duurzame energievoorziening verder uit, in onze eigen gebouwen, maar ook bij evenementen. In het kader van het circulair denken vergroten we het gebruik van materialen uit het Bos; boshout, twijgen, riet- en maaiafval als brandstof, maar bijvoorbeeld ook als basismateriaal voor de productie van meubilair, speelgoed of anderszins.

Luchtkwaliteit

Hoewel het Amsterdamse Bos als een groene long van de stad functioneert is de luchtkwaliteit door zijn ligging naast Schiphol en door de doorsnijding van de A9 toch niet zo schoon als gehoopt. We verkennen het gebruik van nieuwe technologieën en inzichten voor de verbetering van de luchtkwaliteit én de versterking van bewustwording onder onze bezoekers. Samen met partners en kennisinstituten verkennen we de mogelijkheden om met beplanting de luchtkwaliteit te verbeteren.

Water

Omdat het Bos in feite in een diepe badkuip ligt, is het terrein indertijd geheel gedraineerd. Echter de veroudering, de minder dan gedachte absorbtie van bomen en de klimaatverandering hebben ertoe geleid dat de drainage in het Bos op sommige plekken onvoldoende functioneert, laat staan dat het Bos als regenopslag of overlooplocatie kan functioneren. De planmatige en innovatie aanpak van dit probleem is in de komende periode noodzakelijk. Op het gebied van waterzuivering dienen zich steeds nieuwe en ook natuurlijke mogelijkheden aan, bijvoorbeeld met nagemaakt mangrovewoud.

Verlichting

Dynamische verlichte en verschillend gekleurde fietspaden spreken tot de verbeelding, maar kleine ledlampjes gevoed door zonne-energie zijn vooral heel praktisch en blijken prima te voldoen. Veiligheid staat voorop, maar het Bos staat open voor kleinschalige experimenten, zoals met elektriciteit leverende planten.

Communicatie

Interactieve communicatie, bewegwijzering, routes, virtual reality: innovatie is noodzakelijk om aansluiting bij alle doelgroepen te houden, maar ook de zonder wearable dragende recreant moet zijn weg kunnen blijven vinden.

De lijst van innovatiemogelijkheden zijn oneindig: experimenten met slimme sportparken (draaiende panelen kunstgras, zonnepaneel) of tennistorens (gestapelde tennisvelden), stadslandbouw en plukbossen. We verwelkomen innovatieve ontwikkelingen die dienstbaar zijn aan of passen binnen de doelstellingen van het Bos.

Zonering

De huidige grove zonering zoals vastgesteld in het Bosplan 2012-2016 vormt de basis voor toetsing van activiteiten en initiatieven tot de nieuwe beheervisie wordt vastgesteld:

- Natuurzone: hoogste natuurwaarden, intensief beheer, geen plaats voor nieuwe voorzieningen, activiteiten en evenementen.
- Rustzone: rust en natuurrecreatie, gevarieerde bosstructuur en begrazing, geen plaats voor nieuwe voorzieningen en evenementen, wel ruimte voor natuureducatieve activiteiten en waar mogelijk uitdagingen om te spelen.
- Acitiviteitenzone: nadruk op landschap, sport en recreatie, parkachtig gebied, recreatieve voorzieningen, ruimte voor natuurlijk beheer, wel ruimte voor nieuwe recreatieve voorzieningen en (grotere) evenementen.

Beheer 3.0

De bosorganisatie ontwikkelt als regisseur met alle betrokken partijen, assets, overheden en organisaties in 2017 een gezamenlijke beheervisie, die uitgaat van een voldoende beeldkwaliteit (niveau 'verzorgd') en bestaat uit in ieder geval de volgende gelaagdheid:

- cultuurhistorische waarde, landschappelijk casco van het Boschplan
- natuurwaarden en ecologische verbindingen
- sport en recreatie
- vaste voorzieningen

De beheervisie bouwt voort op de huidige grove zonering, maar is fijnmaziger en legt een groter accent op het behoud van het historische ontwerp en haar landschappelijke kwaliteiten. De beheervisie is onderlegger voor en kent dezelfde termijn als het bestemmingsplan, dat onder verantwoordelijkheid van Amstelveen wordt vastgesteld.*

De integrale beheervisie is leidend voor de (meer technische) beheerplannen, die onder regie (planning en samenhang) van de bosorganisatie en in samenwerking met de verschillende Amsterdamse assets worden uitgevoerd. Alleen waar specifieke deskundigheid is vereist, bijvoorbeeld op het gebied van bosbeheer of moerasbeheer, is het Amsterdamse Bos zelf ook de uitvoerende organisatie.

Deze nieuwe opzet van het beheer Amsterdamse Bos beoogt afstemming tussen doelstellingen vanuit de verschillende bestuurslagen, onze partners en de Amsterdamse beheerorganisatie. De werkwijze sluit aan op de Amsterdamse aanpak: 1Amsterdam: heel & schoon, meer efficientie en eenheid in beoogde kwaliteit en inzet van middelen, terwijl tegelijkertijd de kracht van de interactieve werkwijze van de integrale bosorganisatie naar klant en partners gewaarborgd blijft.

** In het in 2017 vast te stellen nieuwe bestemmingsplan wordt verwezen naar de beheervisie als onderlegger. Tot de vaststelling van de hier aangekondigde nieuwe beheervisie in 2017 is de vastgestelde zonering uit het Bosplan 2012-2016 de referentie (zie tekstkader).*

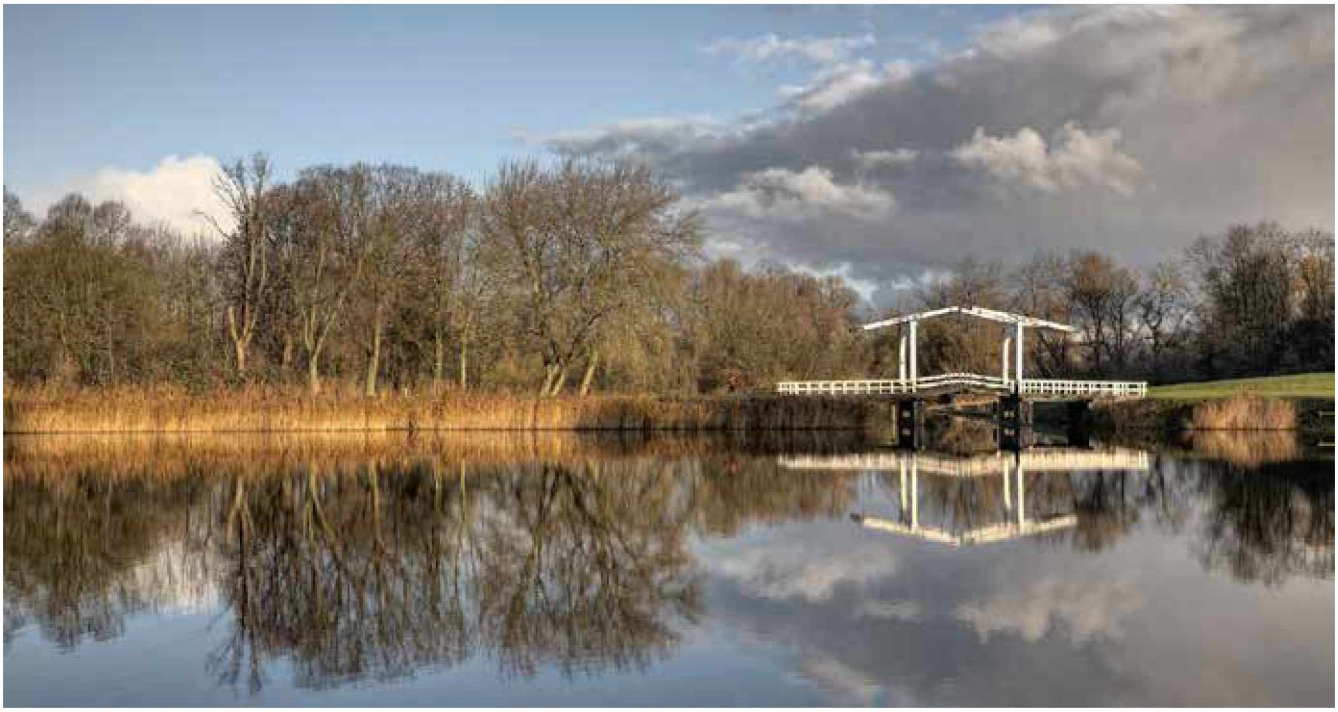

2. Het Amsterdamse Bos biedt ruimte aan initiatieven en activiteiten die bijdragen aan maatschappelijke doelen in de metropool Amsterdam en die passen binnen het groene decor van het Bos.

Het Bos kent veel gebruikers; in de eerste plaats natuurlijk bewoners en bezoekers. Maar net zo goed ondernemers, organisaties en de overheid zelf. De activiteiten in het Bos worden samen met al die partners vorm gegeven. De taak van de bosorganisatie is eenduidig; het Bos maakt het niet zèlf maar maakt het mogelijk, het regisseert en faciliteert. Het is een permanente inspanning om gezamenlijk successen te bereiken, voort te zetten en te laten groeien.

Het Amsterdamse Bos richt zich op duurzame partnerrelaties met alle partijen die in het Bos actief zijn en bijdragen aan maatschappelijke doelen. Het gemeenschappelijke belang krijgt vorm in de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de bezoekerswaardering en het maatschappelijk rendement van het Bos als geheel. Binnen dit kader worden nieuwe initiatieven op het gebied van participatie, duurzaamheid, druktespreiding, cultuurbeleving, educatie, groen en duurzaamheid, bewegen en sport vanuit het collectief benaderd en afgewogen.

Vrijwilligers: bezoekers die meer willen.
Al vele jaren zijn er actieve vrijwilligers verbonden aan het Bos. Het 'Vogeleiland' is een voorbeeld van hoe vrijwilligers een stuk Bos hebben omgevormd tot een paradijselijke heemparktuin. Dit voorbeeld kan navolging krijgen: concrete invullingen van de participatiesamenleving die de metropool verrijken.

Boswerk(t)
Het Amsterdamse Bos kent een lange traditie van de inzet van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Dat was al in de jaren dertig zo en nu nog steeds. Elk jaar biedt het Bos plekken aan mensen om via leerwerktrajecten en stages de kans hun positie op de arbeidsmarkt te versterken of daarin een start te maken. De bosorganisatie biedt maatwerk door actieve ondersteuning en maakt waar nodig gebruik van externe vakscholing.
We werken nauw samen met het Amsterdamse Werk en Re-integratie, maar waarom niet ook met Amstelveen of breder in de regio? Er liggen kansen om deze aanpak de komende jaren te verbreden en uit te breiden. De geboden (leer en werk)capaciteit in groenbeheer wordt nog niet volledig gebruikt en er liggen kansen om de aanpak te verbreden naar bijvoorbeeld gastheerschap.

Onderwijs
Wat voor het Boswerk geldt, geldt ook voor de samenwerking met het brede onderwijsveld . De jeugd heeft de toekomst en of het nu gaat om groentechnisch beheer, duurzaamheid, culturele- en kunstambities, communicatie of vrijetijdseconomie, om snuffelstages, derde jaars HBO studenten of afstudeerstages: het Bos verwelkomt de innovatiekracht van jong talent binnen haar organisatie. Daarnaast nodigen we scholen uit meer gebruik te maken van de mogelijkheden van het Bos voor natuureductie en sport & spel.

Kunst en Cultuur
Het Bos is een cultuurproject. Bedacht in de jaren twintig, aangelegd vanaf de jaren dertig en gebaseerd op een ontwerp dat in de wereld van de landschapsarchitectuur nog steeds als schoolvoorbeeld van goed design geldt. Het openluchttheater is wezenlijk onderdeel van dit ontwerp. De programmering is steeds intensiever geworden. Naast het jaarlijks zomertoneelstuk vinden er kleinschalige concerten plaats en biedt het theater ruimte aan nieuw talent. De aanwezige voorzieningen zijn echter niet meer van deze tijd. Samen met onze partners onderzoeken we hoe we dit bijzondere stukje Bos een fysieke en programmatische impuls kunnen geven die recht doet aan haar locatie in het Bos en daarmee bijdraagt aan (de spreiding van) het kunst- en cultuuraanbod in de metropool.

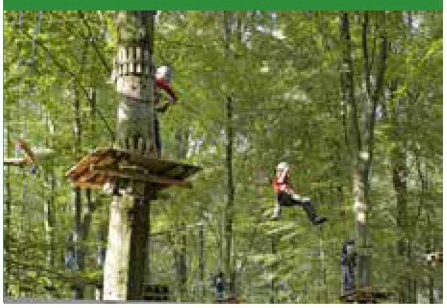

Daarnaast bouwen we voort op de lange traditie van beeldende kunst in het Bos. Werken van wereldberoemde beeldhouwers worden afgewisseld en aangevuld met eigentijdse en maatschappelijk relevante exposities.

Sport en bewegen

Het Amsterdamse Bos levert met de Olympische Roeibaan, met tennis, en Spa zuiver, met het (in 2017 vernieuwde) Wagener Stadion, het grootste aanééngesloten hockeycomplex ter wereld en het unieke triple A Cricketveld met wereldfaam, een enorme bijdrage aan de georganiseerde sport in de regio. Het gaat zo goed, met name met de hockey, dat er steeds vraag is naar uitbreiding van velden. Vanuit het bosperspectief bewaken we het groene karakter van het sportpark, de diversiteit op het park en waken we voor conflicten met ander recreatief gebruik. Met bovenstaande criteria is verdere uitbreiding van georganiseerde sport op het huidige sportpark niet aan de orde.

Naast de georganiseerde sport zien we de laatste jaren een flinke stijging van ongeorganiseerde sport en sportieve recreatie in het Bos. De open ruimtes, de loop-, fiets-, ruiter- en kanoroutes, de “Ajaxheuvel”, de drie hardlooproutes, de veldlooproute en Trimroute de ‘Boscross’ met 18 trim- en fitnesstoestellen dagen jong en oud, amateur en professional uit tot sport en bewegen. We spelen in op de sportieve en maatschappelijke vraag en faciliteren initiatieven vanuit het project Sportas. Zo zijn er sportkluisjes gerealiseerd en realiseren we in overleg met de Sportas extra mogelijkheden voor waterrecreatie in de Nieuwe Meer.

Duurzaamheid

Het Bos is buffer tussen Schiphol en de stad, biedt groen, natuur, zuurstof aan en vangt fijnstof uit en filtert water in de metropool. Maar ook buiten deze intrinsieke waarde wil het Bos duurzaamheid benadrukken en zichtbaar maken. We doen dit in het aanwezige vastgoed en haar energievoorziening, de verwerking en het gebruik van biomassa, de parkverlichting en het machinepark.
De actieve betrokkenheid van alle ondernemers en organisaties in het Bos is voorwaarde om met een gemeenschappelijk programma de duurzaamheidsambitie waar te maken en zichtbaar te maken.

Samenwerking

Het aantal ondernemingen en organisaties in het Bos groeit. Naast de vanouds aanwezige horeca en verhuur zijn er nu ook bedrijven die vergaderlocaties aanbieden, wandelcoaches en bootcamps. Je kunt excursies met een segway maken, of met de elektrische Bosbus. Het Bos verwelkomt nieuwe initiatieven zoals de groene hop on hop of bus (Greenliner) die tot doel heeft de groenvoorzieningen in stad en ommeland beter te ontsluiten. We bouwen voort op een lange traditie en samenwerking met (soms commerciële) partners en bieden hiervoor zowel een kader als een infrastructuur. De deuren staan open om gezamenlijk de initiatieven van bos-, sport- en recreatiegerelateerde activiteiten en voorzieningen te verkennen. De opgaven van de stad, zijn de opgaven van het Bos, zolang deze passen binnen de beheervisie, de hoofdfunctie van het Bos en er maatschappelijke vraag en draagvlak voor is.

3. Het Amsterdamse Bos benut haar aantrekkingskracht als unieke stadsbos om bij te dragen aan de spreiding van de recreatieve druk en de aantrekkelijkheid van de metropool.

"Amsterdam wil met groen Amsterdam economisch sterker maken, de leefbaarheid verbeteren en de drukte in de stad helpen spreiden."
Wethouder Choho, Agenda Groen 2015-2018

Spreiding recreatieve druk
Jaarlijks heeft het Amsterdamse Bos ruim 6 miljoen binnenlandse en buitenlandse bezoekers en is daarmee het meest bezochte recreatiegebied in de metropoolregio van Amsterdam (Groot Groenonderzoek, 2013). Hoewel we steeds meer toeristen in het Bos zien, is het aandeel (buitenlandse) toeristen dat een bezoek brengt aan het Amsterdamse Bos nog steeds relatief gering. Hun bezoek is ook nog vaak gekoppeld aan specifieke voorzieningen en evenementen, zoals de grote sportevenementen op de Bosbaan en de festivals. Soms hebben we ook te maken met toeval. Zo is de plotselinge toename van veel Israëlische bezoekers een gevolg van de niet geregisseerde opname van klimpark Fun Forest in een Israëlische reisgids.

Uit onderzoek blijkt dat de bekendheid van het Amsterdamse Bos onder toeristen zeer laag is: slechts 5% van de toeristen die Amsterdam bezoeken geeft aan bekend te zijn met het Amsterdamse Bos. Desgevraagd geeft éénderde van hen aan wel interesse te hebben om het Amsterdamse Bos als onderdeel van hun trip op te nemen.

De 17 miljoen toeristen nu en mogelijk 30 miljoen in 2025 zijn een enorme uitdaging voor de metropool. Enerzijds zet die op sommige plekken in de stad de leefbaarheid onder druk, anderzijds betekent het toerisme ook een enorme economische impuls die verder kan reiken dan alleen de binnenstad van Amsterdam.

Het ontsluiten van het Amsterdamse Bos als (internationaal) aantrekkelijke toeristische bestemming is daarom eigenlijk een inkoppertje. Haar cultuurhistorische waarde, haar sportieve, culturele en recreatieve voorzieningen en haar nabijheid tot de stad zijn hiervoor de hapklare ingrediënten. We benadrukken dat het hier gaat om het ontsluiten van het Bos als toeristische bestemming en niet om het ontwikkelen van het Bos als nieuwe toeristische bestemming. Het initiatief van de Greenliners, de elektrische hop on – hop off die vanaf 2017 vanuit het centrum van Amsterdam naar de groene omgeving van Amstelveen rijdt, is hiervoor een eerste impuls.

"Enjoy the traditional landscape, the delicious products that are produced and presented. Meet modern Amstelveen, with it's famous shopping centre and art-museums, the Amsterdam Forest and much more. Take the Greenline for a responsible visit to this vulnerable area."

Verbreding aanbod
De komende jaren wordt, binnen de randvoorwaarden van de beheervisie, gestreefd naar een verbreding van het recreatie- en activiteitenaanbod met de focus op avontuurlijke natuurbeleving, cultuurhistorische verkenningen, voeding, bewegen, en diversiteit in kunst en cultuuruitingen. In aansluiting op het succesvolle Cherry Blossom Festival (het Japanse Sakura) onderzoeken we de aansluiting met festiviteiten op de diversiteitskalender van onze hyperdiverse stad.

In het project "Van Bostheater naar cultuureiland" zetten we in op de opwaardering van dit speciale stukje Bos, zodat het jaarrond bijdraagt aan de culturele kalender van de metropool (zie tekstkader). Met de horecaondernemers streven we naar een grotere diversiteit en meer kwaliteit.

Ook de cultuurhistorische waarde en de unieke geschiedenis van het Amsterdamse Bos grijpen we aan als thema voor activiteiten in het Bos. Met deze actiepunten wil het Amsterdamse Bos bijdragen aan de spreiding van de recreatievedruk in de stad: door een aantrekkelijk aanbod in een historisch groen decor bieden een alternatief voor de stdsparken.

2016
CERTIFICAAT van
UITMUNTENDHEID
tripadvisor®

Spin-off

"Op diverse vlakken is de betekenis van Dekmantel festival onderzocht. Waaronder de belangstelling voor Dekmantel festival (wereldwijd), de perswaarde voor het Amsterdamse Bos en omgeving, bezoekers profielen en de impact van Dekmantel festival op de lokale economie. De uitkomst van het onderzoek heeft al onze verwachtingen overtroffen. Er zijn wereldwijd meer dan 200 perspublicaties verzameld! Met een totaal geschat publicitair bereik van 125.000.000."

Matthijs Theben, Dekmantel festival

Van Bostheater naar cultuureiland

De vernieuwe programmering van het Bostheater sluit goed aan bij het streven naar meer diversiteit. Maar de ambitie reikt verder.

In het project: "Van Bostheater naar cultuureiland" onderzoeken we samen met betrokken groen-, cultuur- en marktpartijen de mogelijkheid om de noodzakelijke vernieuwing van het Bostheater en haar omgeving zowel ruimtelijk als programmatisch hoogwaardig en duurzaam vorm te geven. Met de inspiratie van o.a. het Insel Museum Hombroich nabij Düsseldorf, Serpetine Institute in het Hydepark London en Fondation Louis Vuitton in het Bois de Boulogne Parijs weten we dat het mogelijk is moderne culturele interventies te plegen die zorgvuldig en duurzaam zijn ingepast in het stedelijk groen. Maar we laten ons net zo inspireren door onze eigen Amsterdamse bottom-up voorbeelden zoals het Amsterdamse 'pllek', de creatieve hangout op het NDSM terrein.

Met een aansprekende crossover van high en low culture, innovatieve architectuur en publiek-private samenwerking willen we dit unieke stukje Bos en daarmee de jaarronde aantrekkelijkheid van het Amsterdamse Bos als geheel een breed gedragen impuls geven.

Evenementen

Speciaal aandachtspunt in de programmering zijn de evenementen en festiviteiten. Naast de ruim 200 events, goede doelen en kleinschalige verhuur aan burgers en bedrijven, springen vooral de grote festivals in het oog. De maatschappelijk aanvaardbare grens van het aantal grote festivals met een hoge geluidsbelasting is bereikt en beperkt tot vier (verdeeld over zeven dagen). Het Amsterdamse Bos voert continu overleg met de organisatoren over innovatieve oplossingen om de overlast voor bezoekers en omwonenden zoveel mogelijk te beperken, door bijvoorbeeld het toepassen van geluidsdempende materialen en de beperking van de hoeveelheid bastonen. Er vindt actief overleg plaats met omwonenden, die op het festivalterrein kennis kunnen maken met de opbouw en de hele logistiek rond het evenement. Daarnaast wordt geëxperimenteerd met maatwerkoplossingen specifiek voor het Bos. Zo is de hele opzet en entourage van het festival Dekmantel specifiek ontworpen voor het Bos: de geluids- en zendmasten zijn vormgegeven met verwijzing naar de Kramerbruggen en de energievoorziening bestaat voor 100% uit zogenaamde 'good fuels' en 'green batteries'. In de hele supplyketen van het festival regisseren we contacten met Amsterdamse en Amstelveense bedrijven. Deze integrale aanpak wordt de komende jaren verder uitgebreid en vormgegeven en toepasbaar gemaakt voor alle festiviteiten in het Bos. We beprijzen het commercieel gebruik van ruimten in het Bos en wenden dit zichtbaar aan ter dekking van incidentele kosten én ter verhoging van de kwaliteit van het Bos.

Met de betrekking tot de overlast geven omwonenden aan dat hun grootste frustratie niet wordt veroorzaakt door de vooraf gecommuniceerde festivals, hier kunnen zij immers rekening mee houden, maar vooral door de niet gecommuniceerde, veelal 'spontane' geluidsactiviteiten van groepen of (sport) accommodaties. Samen met Amstelveen en in relatie tot het Amsterdamse evenementenbeleid, willen we de regie op communicatie, handhaving en klachtenafhandeling verbeteren.

Bosclub

De vele bedrijven rond het Bos, aan de Zuidas, op Schiphol en in Amstelveen, hebben baat bij de nabijheid van het Amsterdamse Bos en voeren dit op in hun marketingstrategie als belangrijke vestigingsplaatsfactor. Ook met hen willen we de relaties aanhalen.
In het buitenland wordt volop geëxperimenteerd met de privatisering van stedelijke openbare ruimte. Amsterdam en Amstelveen willen deze kant niet op, het beheer en daarmee de openbaarheid is geborgd in het publieke domein. Tegelijkertijd zien we dat er heel veel innovatie- en daadkracht zit in de markt, bij bewoners en organisaties. Onder het motto 'het Bos maakt het niet zelf, maar maakt het mogelijk' richten we daarom -eerst als experiment- de Bosclub op. We nodigen belangrijke stakeholders uit samen met de gemeenten plaats te nemen in de Bosclub om synergie en draagvlak te creëren voor kansrijke initiatieven en daar de juiste aanpak, partners en financiering bij te vinden. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat de Bosclub een wildgroei aan plannen gaat produceren, maar juist afbakent en inspeelt op bestaande uitdagingen en kansen, bijvoorbeeld:

- de ambities voor het Bostheater/cultuureiland
- herbestemming van de radartoren
- opwaardering van de entreegebieden
- duurzame innovatie, zoals de energievoorziening in het Bos
- het onder de aandacht brengen van het Bos als groene en culturele bestemming

Via de Bosclub dagen we onze partners uit betrokkenheid te tonen en bij te dragen aan de ontwikkeling en kwaliteit van het Bos, als groene topvoorziening in de metropool Amsterdam.

4. Amsterdam en Amstelveen borgen de cultuurhistorische waarde van het Amsterdamse Bos en benutten haar (inter)nationale zeggingskracht in regionale en (inter)nationale netwerken.

Het ontwerp van het Bos is meer dan 80 jaar oud. Het heeft de tand des tijds doorstaan. Dat geldt niet alleen voor het zichtbare ontwerp maar ook voor het achterliggende idee. Een bos van en voor Amsterdammers. Het is aangelegd als groengebied met een uitdrukkelijk sociale doelstelling en geïnspireerd op buitenlandse voorbeelden, met name uit Hamburg en Londen Chatsworth, Brussel en Parijs. Deze inspiratie is vertaald in een uniek ontwerp dat vanaf het begin en tot op de dag van vandaag grote waardering in binnen- en buitenland ontvangt.

"The definite democratic major city park of the twentieth century and it remains a remarkable model in the twenty-first." (Alan Tate, Great City Parks 2015).

Het Bos is uniek. De verhoudingen tussen water, weide en bos zijn richtinggevend geweest bij de aanleg van latere recreatiegebieden in Nederland. En niet alleen haar ontwerp, maar ook haar ontstaansgeschiedenis, als werkgelegenheidsproject in de crisisjaren '30 van de vorige eeuw hebben het Bos verankerd in de Amsterdamse geschiedenis. Tegelijkertijd is het Bos in al die jaren meegegroeid met zijn tijd, de veranderende recreatie van de stedeling en de implementatie van nieuwe beheervormen.

Het Amsterdamse Bos speelt in op nieuwe recreatietrends en actuele thema's in het groen. Het vervult daarbij een voorbeeldfunctie op thema's die ook steeds prominenter op de agenda komen van andere stadsparken en recreatiegebieden in de metropool, zoals de inpassing van horeca, publiek private samenwerking bij evenementen, het bevorderen van duurzame maatregelen in beheer en gebouwen, de inbedding van maatschappelijke doelen, etcetera. Ook hierbij is het zoeken naar balans tussen enerzijds het behoud van cultuurhistorische waarde en betekenis en anderzijds het benutten van innovatieve ontwikkelingen in groen en recreatie.

Monument

Amsterdam en Amstelveen willen de cultuurhistorische waarde verankeren in een monumentale status. De juridische borging van de monumentale status betreft niet alleen het landschappelijk ontwerp, maar ook haar sociale doelstelling. De monumentenstatus kan op meerdere manieren worden vastgelegd. Amsterdam en Amstelveen dragen het Amsterdamse Bos voor als Rijksmonument. Tegelijkertijd borgen we het ontwerp en de cultuurhistorische waarde in zowel bestemmingsplan als beheervisie (zie speerpunt 1). De monumentenstatus is tevens instrumenteel voor het uitdragen van het verhaal en de betekenis van het Bos toen en nu. Daarmee bevestigen we de plek van het Bos op het 'to do' lijstje van de bezoekers van de metropool en misschien nog wel belangrijker, in de harten van de Amsterdammer.

Voorbeeldfunctie groen in de metropool

Mede door haar geschiedenis en haar adaptieve vermogen is het Amsterdamse Bos inspiratiebron en voorbeeld voor groen en recreatiebeleid in binnen- en buitenland. Het Bos participeert in het lokale Amsterdamse parkenoverleg, in de regionale natuur- en recreatiestructuren, maar ook in wereldwijde netwerken zoals Large Urban Parks, van de organisatie World Urban Parks. We zoeken aansluiting in innovatie en duurzaamheidsnetwerken zoals Smart Forest, niet alleen om zelf inspiratie op te doen, maar ook ter meerdere glorie van de metropool Amsterdam. We focussen hierbij op de vele functies die het groen binnen de ruimtelijke en maatschappelijke context van de groeiende metropool vervult.

WORLD URBAN PARKS
the organisation for open space and recreation

De 'nieuwe' boswachterij biedt kansen om de diversiteit in leer- en werktrajecten te vergroten.

5. Voor bezoekers, bedrijven en (maatschappelijke) organisaties bundelt het Amsterdamse Bos haar dienstverlening en communicatie in een aansprekende frontoffice: Boswachterij Amsterdamse Bos.

In de afgelopen jaren is flink geïnvesteerd in het verbeteren van de publieksinformatie en dienstverlening in het Bos. Deze krijgt vorm middels de Boswinkel, de Boswachters, de eventmanagers en interactief via de sociale media. De hoogste waardering ooit, een rapportcijfer van 8,3, laat zien dat we op de goede weg zijn. De recent opgezette Facebookpagina kent een groeiend aantal volgers, de website van het Amsterdamse Bos heeft jaarlijks meer dan 500.000 bezoekers en voor de derde keer op rij heeft het Amsterdamse Bos het ***certificaat van uitmuntendheid*** van het wereldwijde actieve Tripadvisor in de wacht gesleept.

Op de ontvangstlocatie aan de hoofdentree van het Amsterdamse Bos vinden bezoekers alle informatie over het Bos, haar natuurlijke rijkdom, routes en voorzieningen. Er kunnen excursies en rondvaarten worden geboekt. We verlenen ontheffingen voor verkeer, organiseren educatieve activiteiten voor scholen en speciale doelgroepen, zoals de Bosbus voor ouderen, etcetera.

De boswachters zijn onze gastheren. Hun takenpakket is heel breed. Naast toezicht en handhaving (ook op het gebied van flora en fauna) zijn zij actief in voorlichting en educatie, hebben zij een belangrijke signaalfunctie naar de rest van de organisatie en uitgebreide kennis over de natuur die zij dagelijks toepassen ten dienste van mens en dier. Ze zijn de ogen en oren van politie en werken nauw samen met handhaving en hulpdiensten.

De eventmanagers regelen alles rondom geboekte evenementen in het Bos, van programmering tot en met toezicht op de uitvoering. Hier gaat een enorme logistiek achter schuil. Coördinatie met vergunningverleners, gemeenten, hulpdiensten, lokale suppliers, politie, flora en faunawetgeving etc. Er worden in samenwerking met onze partners verlichtingsplannen, verkeerscirculatieplannen en calamiteitenplannen gemaakt. Er wordt geïnnoveerd met de energievoorziening, utiliteiten, de hele logistiek van aan- en afvoer en verblijf.

In de voorgaande speerpunten ging het tussen de regels door steeds over eigenaarschap: het borgen van openbaarheid en toegankelijkheid, regels en handhaving, nieuw op maat gemaakt beheer dat we kunnen communiceren en de samenwerking met onze partners. We dagen ook uit: Het Amsterdamse Bos maakt het niet zelf maar maakt het mogelijk: we vragen ondernemers, organisaties en het bedrijfsleven betrokkenheid te tonen voor de ontwikkeling van en programmering in het Bos.

Alle ambities tezamen vergen ook sterk en aanspreekbaar eigenaarschap voor de 1000 hectare bos en dat gaan we bundelen in de ***Boswachterij Amsterdamse Bos.***

Daarmee spelen we in op de ambities en opgaven in deze Bosvisie. De boswacherij communiceert en handhaaft de regels in het Bos, communiceert over natuurbeheer, organiseert educatieve activiteiten, wandelingen en rondvaarten. Rond de kern van de officiële boswachters kunnen we meer en diversere stage- en werkplaatsen bieden, meer synergie creëren en innovatie aanjagen. We geven ons relatiemanagement en de communicatie nog eenduidiger vorm en benutten daarbij de romantiek en zeggingskracht van een Bos met bijbehorende Boswachterij.

6. Ruimtelijke ontwikkelingen in de directe omgeving van het Bos worden aangegrepen om de kwaliteit, bereikbaarheid en toegankelijkheid van het Amsterdamse Bos te vergroten.

Alle voorgaande inspanningen tonen dat het Bos zowel groen als stad is. Het Amsterdamse Bos ligt op het kruispunt van rood, blauw en groen en herbergt daarom de veelheid aan functies die daarbij samenkomen. Zeker nu die metropool groeit, steeds drukker wordt en intensiever gebruikt wordt zullen de verschillende functies intensievere relaties met elkaar moeten aangaan.

Net zoals er programmatisch voldoende ontwikkelpunten liggen om de komende jaren mee aan de slag te gaan, zijn die er ook ruimtelijk. Deze paragraaf is voornamelijk beschouwend van aard. Het primaat van ruimtelijk beleid ligt immers op het gebied van de ruimtelijke ordening (Structuurvisies, Zuidas, Sportas, Koers 2025: ontwikkeling Schinkelgebied), verkeer en vervoer en de provinciale groenstructuur.

Parkeren

Op één punt worden we echter concreet. Het gaat in deze paragraaf immers om het vergroten van bereikbaarheid en toegankelijkheid van het Bos en er is één ongewenste ontwikkeling die ook wordt veroorzaakt door metropolitane groei: het gebruik van de hoofdentree van het Bos als parkeervoorziening. Het zijn voornamelijk mensen werkzaam op de Zuidas/VU die hier parkeren en daarmee de recreatieve bezoeker in de weg zitten. Het invoeren van betaald parkeren bij de hoofdentree is daarom onontkoombaar. In 2017 voeren we hier betaald parkeren in voor parkeeracties langer dan drie uur. Amstelveen werkt mee aan het invoeren van parkeerregulerende maatregelen op parkeerterreinen in het Bos met een parkeerdruk hoger dan 90%. We zullen de parkeerdruk in het Bos actief blijven monitoren en waar nodig in overleg gaan met Amstelveen voor passende maatregelen.

Groene loper

Amsterdam wil met zogenaamde 'groene lopers' veilige en aantrekkelijke fietsroutes bieden binnen de stad en tussen stad en scheggen. Het Amsterdamse Bos is onderdeel van de zogenaamde Bloemenroute, van het Marnixplantsoen, via de Schinkel en door het Amsterdamse Bos naar de kassen, veiling van Aalsmeer en Fort Kudelstaart aan de Westeinder Plassen. De route kan, nu ook de toerist op de fiets stapt, een belangrijke toevoeging zijn bij de geleiding van de toerist naar het Amsterdamse Bos en moedigt de Amsterdammer aan de auto te laten staan.

Sportas

De Sportas overlapt deels de Bloemenroute, maar loopt vanaf de hoofdentree door naar het sportpark Amsterdamse Bos met het Wagenerstadion. De Sportas rijgt de langs de route liggende sportfuncties (o.a. Olympisch Stadion, Frans Ottenstadion, sporthallen Zuid, Bosbaan, SPA Zuiver, sportpark Amsterdamse Bos) middels de langzaamverkeersroute aan elkaar en biedt langs de route aanleidingen voor sport en sportieve recreatie. In het kader van de Sportas zijn en worden verschillende projecten in het Amsterdamse Bos uitgevoerd: de Groene tribune langs de Bosbaan, sportkluisjes bij de hoofdentree en het Groene strand met de yogaheuvel aan de Nieuwe Meer. Het initiatief van SPA Zuiver voor vernieuwing en vergroening van haar multifunctionele complex past binnen deze ontwikkeling en biedt kansen om hier de relatie tussen Sportas/Nieuwe Meer/Amsterdamse Bos te verstevigen en de mogelijkheden van sportieve recreatie uit te breiden. Ook het jachthavengebied, recht onder de torens van de Zuidas (zoals prachtig vanaf de Nieuwe Meer te zien), verdient een betere ontsluiting en aanhaking op de dynamiek van de stad.

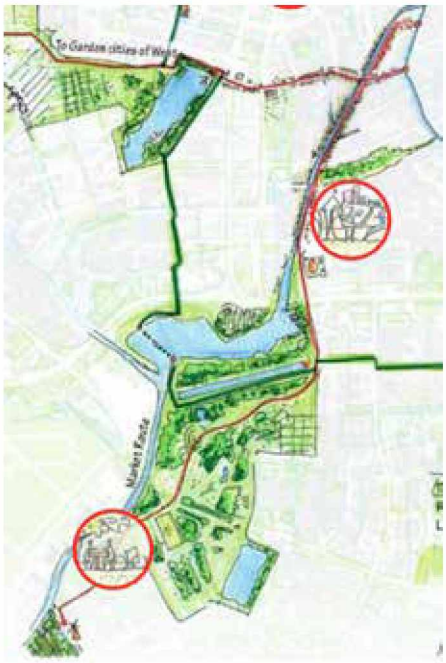

"Amsterdam richt zich op het verbeteren van wandel- en fietsroutes tussen en binnen groengebieden voor dagelijks recreatief en sportief gebruik. Met twintig minuten fietsen kunnen Amsterdammers en bezoekers aan de stad in het groene landschap zijn, uniek voor een wereldstad. We zetten daarom in op het zichtbaar verbeteren van fietsverbindingen naar de landschappen rondom de stad. Dat doen we door knelpunten in de schakels tussen stad en land op te lossen en te investeren in de belevingswaarde van deze routes. Groengebieden aan het water kunnen worden verbeterd door voorzieningen toe te voegen en recreatieve routes te verbeteren."

Groen Agenda 2015-2018

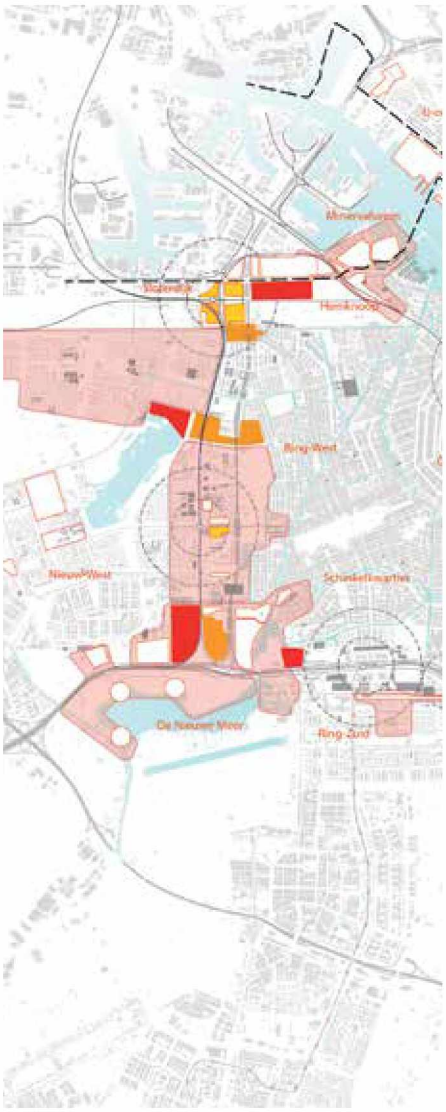

Koers 2025: ontwikkeling van Schinkelgebied en noordelijke oecverlanden

Entreegebieden

Op het snijvlak van Amstelveense weg, Groene loper, Sportas, Museumtram en Bos en verderop in Amstelveen zijn de entreegbieden van het Bos nog te vaak vage overgangsgebieden in plaats van markante en uitnodigende entrees. De argeloze toerist en potentiële bezoeker fietst of rijdt, als hij even niet oplet, het Bos gewoon voorbij. Fietsbewegwijzering naar het Bos in Amstelveen ontbreekt zelfs nagenoeg. Ruimtelijke ingrepen en plannen in de directe omgeving van het Amsterdamse Bos grijpen we aan om de allure van de entreegebieden en de toegankelijkheid en bereikbaarheid van het Amsterdamse Bos te verbeteren.

Noordelijke Oeverlanden

In de structuurvisie 2040 'Economisch sterk en duurzaam' wordt de mogelijkheid geopperd het areaal van het Amsterdamse Bos uit te breiden met de oeverlanden ten noorden van de Nieuwe Meer. In de uitwerking *Koers 2025: Ruimte voor de stad* is de gebiedsuitwerking "Vergroting Amsterdamse Bos" aangekondigd. Samen met de "Gebiedsuitwerking Schinkelkwartier" en de thematische studies "Kwaliteitsimpuls groen" en "Sport en bewegen" zal het ruimtelijke en programmatische perspectief voor de noordelijke oeverlanden, al dan niet als onderdeel van het Amsterdamse Bos, verder vorm en uitvoering krijgen.

Kansen

Er zijn mede door de groei van de metropool kansen om de inbedding, bereikbaarheid en toegankelijkheid van het Bos te vergroten. En als we spreken over vergroting van het Bos gaat het niet alleen om oppervlakte, maar ook om maatregelen die het Bos beter en kwalitatief hoogwaardig ontsluiten. In de in het kader van Koers 2025 aangekondigde studie "Vergroting van het Amsterdamse Bos" zullen we de verschillende lagen van woningbouw, Sportas, Zuidas, Openbaar Vervoer, Groene Loper en entreegebieden over elkaar moeten leggen om een samenhangend en ambitieus plan met financiële onderbouwing voor dit deel van de stad op te stellen.

Hoofdstuk 3 Uitvoeringsagenda 2017 - 2018

Inleiding

In voorgaande hoofdstukken is het Amsterdamse Bos in de context van de groeiende metropool en de ontwikkelingen in groen en recreatie geplaatst. Het schetst een ontwikkelvisie voor het Amsterdamse Bos voor de middellange termijn (2025) en de inspanningen die we daarvoor moeten plegen. In deze collegeperiode maken we daar een begin mee.

Bosvisie met uitvoeringsagenda's

De cycli van bosplannen was altijd gebaseerd op continuïteit over meerdere collegeperioden. Halverwege een collegeperiode werd een bosplan opgesteld, dat dan ook nog gold voor het begin van de nieuwe collegeperiode. Dit had tot gevolg dat een nieuw bosplan altijd gebonden was aan bestaande begrotingsafspraken en begrotingsindicatoren uit het vorige bosplan. Via prioriteiten en aanvragen voor bijvoorbeeld het groenfonds werden tussentijds extra accenten gelegd, geïnvesteerd in bosvoorzieningen en waar nodig gaten gedicht in de bosbegroting.

Met de nieuwe cyclus van een Bosvisie voor de middellange termijn, gekoppeld aan een uitvoeringsagenda voor een collegeperiode zorgen we voor continuïteit in het bosbeleid en sluiten we beter aan op de bestuurlijke en begrotingscyclus.

Financiële paragraaf

Deze Bosvisie wordt derhalve vastgesteld binnen de bestaande begrotingsafspraken en indicatoren van dit college. De begroting van het Bos bedraagt € 5 miljoen, waarvan € 1,5 miljoen door inkomsten wordt gedekt. Na aftrek van kapitaallasten, personeelskosten en kosten van gemeentelijke overhead, bedraagt het budget voor regulier onderhoud, uitbestede werkzaamheden en diensten door derden € 1,8 miljoen.

Deze Bosvisie brengt geen structurele financiële claims met zich mee en vindt zijn uitvoering binnen de jaarbegroting.* **

** In de begroting is € 600.000 als taakstelling parkeerinkomsten begroot. Deze worden niet gerealiseerd door: (a) het op veel kleinere schaal invoeren van betaald parkeren als gevolg van afspraken met de gemeente Amstelveen en rve Parkeren (b) er is nog bestuurlijk overleg over de realisatie van de taakstelling met verkeer en parkeren. Een gedeelte van de taakstelling wordt gerealiseerd door hogere inkomsten op evenementen bij het Amsterdamse Bos.*

*** Op onderhoud en zorgplicht bomen is de overschrijding jaarlijks € 0,4 miljoen. Voor zowel achterstallig onderhoud, als gesignaleerde knelpunten in structureel onderhoud is het huidige budget volgens het concept Instandhoudingsplan Amsterdamse Bos (DG-groep) niet toereikend. Het IHP Amsterdamse Bos zal een separate bestuurlijke behandeling krijgen.*

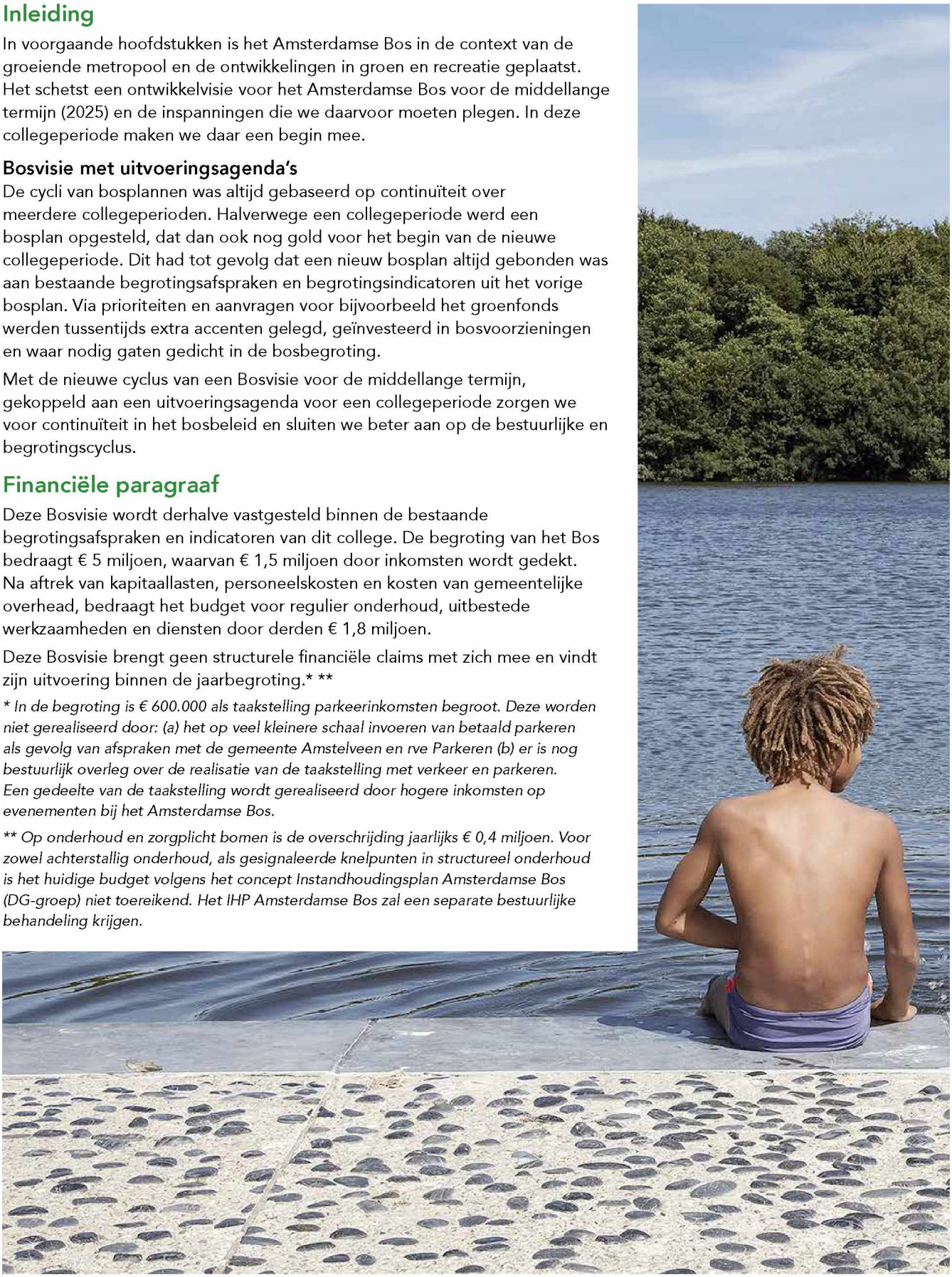

Doorontwikkeling 2017

In 2017 is de Bosvisie 2025: *Bos in balans* het nieuwe kader voor het Amsterdamse Bos. Dat betekent niet dat we het meteen allemaal anders gaan doen. We continueren de dagelijkse uitvoering van het beheer en onderhoud in het Bos en de afspraken met onze partners, Amstelveen, hoogheemraadschap Rijnland, de Provincie, de uitbaters van voorzieningen etcetera op concrete projecten in de komende jaren. Tegelijkertijd geven we, samen met onze partners, uitwerking aan de in deze Bosvisie gekoppelde speerpunten, waarmee we anticiperen op de toekomstige opgaven en inspelen op de kansen voor het Amsterdamse Bos in het komende decennium.

Beheervisie 3.0*

In de nieuw op te stellen beheervisie 3.0 slaan we bruggen tussen het beheer uit het cultuurhistorische ontwerp gericht op de ontwerpkwaliteit (beheer 1.0) en het natuurbeheer gericht op ecologie (beheer 2.0) zoals dat vanaf de jaren 90 van de vorige eeuw in delen van het Bos is ingevoerd. In plaats van de verschillende beheervormen ruimtelijk uiteen te leggen, zoeken we de synergie in natuur en recreatie en maken daarbij gebruik van de krachtige impliciete zonering van het oorspronkelijke ontwerp, haar ontwerpkwaliteiten en de gelaagdheid van natuur- en recreatiewaarden.
Bij het opstellen van de beheervisie worden verschillende partners en hun doelstellingen betrokken: Amstelveen, de Provincie, hoogheemraadschap Rijnland, natuurorganisaties, maar ook partijen op het gebied van natuureducatie, cultuur, cultuurhistorie, sport en bewegen, voorzieningen en evenementen. De gelaagde beheervisie vormt de basis voor de ruimtelijke en programmatische ontwikkeling van het Bos, identificeert opgaven en kansen, maar stelt (samen met het bestemmingsplan) ook grenzen met het oog op de balans in het Bos.
De beheervisie is het regie-instrument voor meerjarige beheer- en instandhoudingsplannen op het gebied van groen, verharding, water, verlichting etcetera.

** In de beheervisie worden alle acties uit de paragraaf 'Werk in Uitvoering 2017 - 2018' betrokken*

CROW meting en Intandhoudingsplannen

Het Amsterdamse Bos gaat met haar beheer en onderhoud aansluiten op de nieuwe werkwijze 1Amsterdam Heel en Schoon. Op basis van geuniformeerde meetmethodieken en schaalbalken wordt de technische en beeldkwaliteit van het groen, verharding, meubilair, bruggen en gebouwen in kaart gebracht. Amsterdam wil de kwaliteit van haar openbare ruimte (waaronder het Amsterdamse Bos) op het niveau 'verzorgd' brengen en vervolgens door geuniformeerde normeringen het benodigde onderhoudsbudget voor dagelijks beheer, groot onderhoud en vervangingen vaststellen en organiseren in assetmanagement.
Uit het eind 2016 opgestelde concept IHP Amsterdamse Bos en de uitgevoerde CROW meting blijkt dat de beeldkwaliteit op een groot aantal onderdelen niet voldoet aan de Amsterdamse streefnorm 'verzorgd' en dat het budget voor dagelijks beheer, groot onderhoud en vervangingen niet toereikend is om de kwaliteit van het Bos, eenmaal op niveau verzorgd, op dit niveau te houden. In samenwerking met de assets en in relatie met de nieuw op te stellen beheervisie wordt het nieuwe planmatig beheer van het Amsterdamse Bos uitgewerkt. De conclusies van het IHP Amsterdamse Bos en de CROW meting (beeldkwaliteit) zullen separaat aan de raad worden aangeboden.

Boswachterij Amsterdamse Bos

Naast de nieuwe beheervisie voor het Amsterdamse Bos als ruimtelijk en programmatische ontwikkelkader voor het Amsterdamse Bos geven we ook het eigenaarschap van het Bos voor gebruikers en partners eenduidig vorm in de Boswachterij. Vanuit de boswachterij geven we het gastheerschap vorm, communiceren we de activiteiten en mogelijkheden in het Bos, maar stellen we ook door duidelijke en eenduidige communicatie, toezicht en handhaving grenzen aan het gebruik. In de Boswachterij werken Amstelveen en Amsterdam samen, bieden we gezamenlijk kansen voor leerwerktrajecten, bundelen we de dienstverlening aan onze bezoekers en partners en leggen we verbindingen en relaties om het maatschappelijk rendement van het Bos in de regio te vergroten.

Monumentenstatus
Een centrale doelstelling van het Amsterdamse Bos is het Bos als cultureel erfgoed van Amsterdam duurzaam in stand te houden. Amstelveen heeft 2 jaar geleden aan de Kramerbruggen in het Amsterdamse Bos de gemeentelijke monumentenstatus toegekend. Sindsdien draagt Amstelveen vanuit het gemeentelijk monumentenbudget jaarlijks € 10.000 bij aan het behoud van deze monumentale bruggen.
Amsterdam en Amstelveen hebben gezamenlijk besloten te onderzoeken of op grond van haar cultuurhistorische waarde aan het gehele Amsterdamse Bos de rijksmonumentenstatus kan worden toegekend. Hiertoe heeft de rve Monumenten en Archeologie een 'cultuurhistorische verkenning' uitgevoerd.

De rijksmonumentenstatus staat allereerst ten dienste van de conservering van het totaalontwerp en haar doelstellingen voor een sociaal bos. De status kan bovendien worden aangewend om de cultuurhistorische waarde beter uit te nutten in de marketing van het Bos en voor de mogelijkheden van subsidieverwerving.

Naast de aanvraag bij het Rijk, zal de ruimtelijk juridische borging van de cultuurhistorische waarde van het ontwerp worden geborgd in het bestemmingsplan voor het Amsterdamse Bos.

Bosclub
Het Amsterdamse Bos ligt steeds centraler in de metropool. Daarmee is het niet alleen van belang voor natuurbeleving en recreatie van bewoners, maar potentieel ook voor toeristen en bezoekers. Bovendien is het Amsterdamse Bos een belangrijke economische vestigingsfactor voor de economische ontwikkeling van de metropoolregio. Met de Bosclub willen we een poging wagen om de betrokkenheid bij de ontwikkeling van het Bos breder te organiseren en te benutten, onder andere door het meer betrekken van het bedrijfsleven, citymarketing, maatschappelijke en cultuurorganisaties. Binnen de grenzen van de beheervisie willen we meer gebruik maken van de expertise en uitvoeringskracht van onze partners en de mogelijkheden van cofinanciering in de kwaliteit van het Bos verkennen.

Gebiedsuitwerking "Vergroting Amsterdamse bos"
In deze gebiedsuitwerking die onderdeel is van *Koers 2025: Ruimte voor de stad* worden de mogelijkheden voor de uitbreiding van het Bos met de noordelijke oeverlanden in stadsdeel Nieuw West verkend. Hier komen de ontwikkelingen rond Zuidas, Sportas en Schinkelkwartier samen. De gebiedsuitwerking zal de uitwerking vormen van de in de structuurvisie 2040 geopperde mogelijkheid om dit gebied aan het areaal van het Amsterdamse Bos toe te voegen. De uitwerking vindt plaats onder regie van Ruimte en duurzaamheid, in samenwerking met Sport en Bos, Zuidas, Sportas, Zuid en Nieuw-West en in samenhang met de thematische studies 'Groen", 'Recreatiegebieden' en Sport en bewegen'.

Analysekaart van kernkwaliteiten in het oorspronkelijke ontwerp van het Boschplan

Werk in uitvoering 2017 - 2018

Invoeren betaald parkeren entreegebied
Bij de hoofdentree wordt betaald parkeren ingevoerd, waarbij de eerste drie uur gratis is. Dit is nodig omdat het wordt gebruikt als parkeerterrein voor de nabijgelegen Zuidas en VU en het parkeren voor recreatieve bezoekers hierdoor in de knel komt. Amstelveen werkt mee aan het invoeren van betaald parkeren op parkeerterreinen in het Bos met een parkeerdruk hoger dan 90%. Dit is vooralsnog behoudens het entreegebied nergens het geval. De rve Parkeren realiseert het betaald parkeren voor de zomer 2017.

Financiering
- *Gemeente Amsterdam* *360 .000 euro*

Scenario- en haalbaarheidsstudie Cultuureiland
In de haalbaarheidsstudie "Van Bostheater naar cultuureiland' onderzoekt de bosorganisatie samen met cultuur- en marktpartijen en de Bosclub, de mogelijkheid om de vernieuwing van het Bostheater en haar omgeving zowel ruimtelijk als programmatisch hoogwaardig en duurzaam vorm te geven. In een aantal scenario's met oplopende ambitie onderzoeken we hoe we de noodzakelijke investeringen in de groene infrastructuur vergezeld kunnen laten gaan van conceptuele vernieuwing in faciliteiten en programmering, zodat deze historische voorziening op een eigentijdse manier blijft bijdragen aan de (jaarronde) aantrekkelijkheid van het Bos en het culturele aanbod in de metropool.

Financiering
- *Jaarprogramma Bos*

Project zorgplicht
Het Amsterdamse Bos is in fasen aangelegd vanaf 1934. Door de essentaksterfte, plaatselijk vernatting van de bodem en ouderdom zijn veel bomen kwetsbaar en gevoelig voor takbreuk. Dit noopt tot aanpassingen in beheer en onderhoud omwille van de veiligheid van recreanten en bezoekers (zorgplicht). In het *project zorgplicht* onderzoeken we de beste strategie, bestaande uit structurele en incidentele beheerinspanningen, om zowel de veiligheid van bezoekers als het monumentale bosbeeld en de bestaande ecologische waarden te waarborgen.

Financiering
- *Jaarprogramma Bos*

Achterstallig onderhoud paden, parkeerplaats geitenboerderij en groen dagrecreatieterrein
In het kader van de aanpak achterstallig onderhoud (buiten de ring en boven het IJ) pakt het Amsterdamse Bos achterstallig onderhoud aan van het pad naar en door het Dachaumonument en van een pad over de grote heuvel. De parkeerplaats geitenboerderij / geniegebouw wordt opgeknapt en er vindt groot onderhoud plaats aan populieren (vervanging) en de grasvelden van het dagrecreatie en radarevenementen terrein.

Financiering
- *Gemeente Amsterdam* *1.000.000 euro*

Herinrichting Kalfjeslaan
De herinrichting van de Nieuwe Kalfjeslaan is gericht op een kwalitatieve verbetering (vervanging slecht wegdek) en vergroting van de verkeersveiligheid (met name voor fietsers). Bij de herinrichting wordt de veiligheid voor fietsers vergroot door snelheidsbeperkende maatregelen, betere verlichting, het verwijderen van parkeren langs de laan en het scheiden van fietsers van auto's nabij het Wagenerstadion. Met de herinrichting worden 90 extra parkeerplekken gerealiseerd, hiermee wordt de parkeerproblematiek verminderd.

Financiering

- Gemeente Amsterdam	2.300.000 euro
- Stadsregio	125.000 euro

Waterrecreatie
Het project Amsterdecks is een samenwerking tussen Amsterdamse Bos, Waternet, stadsdeel Zuid en de Sportas. "Amsterdecks" is zowel zwemsteiger als een netwerk van waterkwaliteit-metende en verplaatsbare vlonders. De vlonders komen aan de boskant van het Nieuwe Meer.

Financiering

- *Groeifonds groen Zuidas*	*45.000 euro*
- *Waterrecreatie (SAF)*	*250.000 euro*

Ecologische verbindingszone / Groene As
Met de aanleg van de EVZ worden drie ecologische knelpunten in de Amsterdamse ecologische structuur opgelost, door de aanleg van drie faunapassages. Langs de ringvaart ontstaat een aantrekkelijke route met natuurvriendelijke oevers, die tevens een bijdrage levert aan de realisatie van de Kader Richtlijn Water.

Financiering

- *Gemeente Amsterdam*	*260.000 euro*
- *Provincie*	*600.000 euro*
- *Watercompensatie Zuidasdok*	*408.000 euro*

Inpassing verbreding A9
Voor de verbreding van de A9 met twee rijbanen worden circa 4200 bomen in het Amsterdamse Bos gekapt. In de samenwerkingsovereenkomst tussen de Staat der Nederlanden en de gemeente Amsterdam inzake de compensatie van bos, natuur en water voor de wegverbreding van de A9 is vastgesteld dat in fase 1, buiten de tracégrenzen van RWS 1200 bomen geplant worden als groen decor, waarachter de latere wegverbreding gaat plaatsvinden. Na de verbreding (fase 2 en 3) worden nog eens 3000 bomen geplant. Hiermee wordt uiteindelijk ook aan de Boswet (compensatie 4188 bomen) en de bomenverordening voldaan.

Financiering

- *Rijkswaterstaat*	*1.800.000 euro*

Nieuwbouw hoofdtribune Wagenerstadion

De KNHB realiseert samen met de gemeente Amsterdam een nieuwe hoofdtribune van het Wagenerstadion. In combinatie met de herinrichting van de Nieuwe Kalfjeslaan wordt de uitstraling van het stadion en de aansluiting op het omliggende gebied en de Sportas versterkt.

Financiering

- *Gemeente Amsterdam (SAF)* *3.500.000 euro*
- *KNHB* *1.500.000 euro*
- *Gemeente Amstelveen* *150.000 euro*

Groene tribune

Ter vervanging van de vaste tribune die heeft moeten wijken voor de verbreding van de Bosbaan in 2001 wordt op de bestaande fundering van de tijdelijke tribune WK Roeien 2014 een nieuwe groene tribune voor circa 1350 mensen gerealiseerd. Deze bankjes in het gras zijn tevens geschikt voor recreatieve doeleinden.

Financiering

- *Gemeente Amsterdam* *200.000 euro*

Natuurzone entreegebied

In het entreegebied ter hoogte van Spa Sport Hotel Zuiver, komen Sportas, voorzieningen, stad en natuur (Ecolint) samen, maar dit uit zich nog niet in een samenhangende ruimtelijke en uitnodigende kwaliteit. De opgestelde ontwikkelvisie van Spa Sport Hotel Zuiver om de (sport)accommodatie te verbeteren en uit te breiden vormt aanleiding voor publieke en private partijen om gezamenlijk meer ruimtelijke eenheid en kwaliteit voor verblijf, sport, recreatie en natuur in het gebied te creëren.

In het voorlopige schetsontwerp voor het gebied ten zuiden van Zuiver krijgen de entrees en het achterliggende gebied meer kwaliteit, vindt nieuwe aanplant plaats, wordt zowel water als moerasbos toegevoegd en wordt de groene oversteek richting Aemstelpark verbeterd. De planning en het uiteindelijke ontwerp voor dit entreegebied wordt afgestemd met de voortgang en het ontwerp van Zuiver. De planvorming van Spa Sporthotel Zuiver doorloopt een eigen proces.

Financiering

- *Gemeente Amsterdam* *678.000 euro*
- *Provincie* *150.000 euro*
- *Rijnland* *ntb*
- *Zuiver* *ntb*